

Edward Tesdorpf.

Den Mand, hvis Navn staaer over disse Linier, har været saa nøje og inderlig knyttet til det danske Landbrug og har gjennem en overmaade rig og frugtbringende Virksomhed i næsten et halvt Aarhundrede havt en saa usædvanlig Indflydelse paa dette, at Budskabet om hans Død sikkert har berørt hele den danske Landbo-stand smerteligt. Enhver, som har arbejdet med paa Landbrugets Omraade i nævnte Tidsrum, eller som ved kun nogenlunde Besked med, hvad der er foregaaet, vil vide, at Geheimekonferentsraad Tesdorpf har havt en Indflydelse saa stor, at man ikke kan nævne nogen anden Mand, der i en Grad som han har været banebrydende. Og vi maa tillige indrømme, at netop en Mand som han trængtes der til i hin Overgangens Tid, da saa mangan en ny Vej skulde anvises, og vi maa erkjende, at bedre Mand kunde vi næppe faa: Der var Energi i fuldeste Maal, der var sundt praktisk Blik under Livets forskjel- ligste Forhold, og der var endelig Respekt for de Aands- magter, som røre sig paa de forskjellige Omraader, hvad enten man seer hen til Landbrugets specielle Enemærker, eller seer videre ud. Som Følge heraf og tillige fordi Geheimekonferentsraad Tesdorpf i Virkeligheden i alt Væsentligt var en saa fordomsfri og uhildet Mand som faa, var han i Besiddelse af et saadant Klarsyn og ikke mindst hvor det gjaldt de store Interesser, at vort Fædre-

land skylder ham, dets trofaste Adoptiv søn, saa saare meget.

Det er altid vemodigt at se de gamle veltjente Veteraner gaa bort. Selv om deres Virken, efterhaanden som Alderen gjør sig gjældende, antager en anden Karakter — det var jo forøvrigt i meget ringe Grad Tilfældet med Geheimeraad Tesdorpf — har man dog en vis tryk Følelse ved at kunne se hen til dem fremdeles, og ligesom mærke, hvordan Barometret staaer. Og hver Gang en betydelig Mand gaaer bort, er det simpel Pligt at søge at drage et sanddru Billede frem af ham. Vi bør vaage med Pietet over vore gode Mænds Minde, og i deres Virken søge én Spore mere til alvorligt Arbejde.

Edward Tesdorpf fødtes i Hamborg den 27de September 1817. Paa Fædrenes Side stammede han fra en gammel, anseet Kjøbmandsslægt, der havde hjemme i den frie Hansestad Lybæk og jævnlig havde spillet en fremtrædende Rolle dér. Bedstefaderen havde saaledes været Borgmester og Raadsherre under Franskmandenes Angreb og Storm paa Byen i 1806 og under den derefter følgende Okkupation. Aar 1800 drog Faderen som ganske ung Mand til Hamborg, hvor han i 1810 grundlagde en Handelsforretning. Under de for Hamborg saa ødelæggende Forhold, som Napoleonstiden fra 1806 til 1814 medførte, havde det unge Handelshus langt fra blide Kaar. Der maatte økonomiseres, arbejdes og vises Snildhed for at bringe Forretningen paa Fode, og dette naaedes egentlig først ret, da den ældste Søn Adolph i 1834 traadte med ind i Forretningen. Det vidnes om Faderen, at han var en hjertensgod Mand med et venligt, vindende Væsen, men at han egentlig manglede Anlæg som Kjøbmand. Moderen var Datter af den højtagtede Borgmester Rücher, »der unermüdete Bürger“, som han kaldtes paa en Skuepenge, der blev slaaet til hans Ære ved en 25aars Fest for ham som Raadsherre. Hun omtales som en from, energisk og

opofrende Kvinde. At Handelshuset senere, altsaa væsenligst under Broderens Ledelse og under Firma A. Tesdorpf & Co., vandt stor Anseelse og samlede store Midler, er noksom bekjendt. Det var et godt Hjem, Tesdorpf udgik fra.

Det var altid skjønt at høre ham tale om de gode Minder, han havde med derfra, og rørende at se den sønlige Ærbødighed, der vistes den gamle Fader, som oftere færdedes hos ham paa Falster. Under de blidere Kaar, som efterhaanden oprandt for Hjemmet, herskede der dog stadig i dette travl Virksomhedslust, Tarvelighed og udpræget økonomisk Sands, og sikkert har ogsaa Forældrenes Beretninger om Stadens Fornedrelsestid og de trange Tider, som de Begge i den havde gennemlevet, bidraget Sit til at lægge den Alvor i Sindet, som, parret med Udholdenbed og energisk Virkelyst i Mandomsaarene, var hans Særkjende, og som særlig hjalp ham, naar Vanskelighederne optaarnede sig. Hjemmets og Slægtens Historie havde tilfulde viist ham, at det Valgsprog, som han senere kaarede sig: Arbejde er Livets Hjul, hos den alvorlige Mand kan hjælpe til at klare mangt et Skær. I Drengaaarene undervistes han i Gymnasiet Johanneum i Hamborg, men den omhyggelige Moder havde en meget virksom Del i at Undervisningen blev ret frugtbringende. Det berettes endog, at hun selv lærte Græsk for at hjælpe Sønnerne tilrette.

Tesdorpf bestemte sig strax for Landbruget og lærte fra det 17de Aar Landvæsen i 3 Aar paa forskellige Gaarde i Holsten, først hos en Slægtning paa Bücken ved Itzehoe, og sidst paa Schönböcken i Nærheden af Kiel. 20 Aar gammel drog han dernæst som Forvalter til Lolland hos Holsteneren, Forpagter Wibeke paa Gammelgaard, som var anseet for at være en dygtig Mand. Der var den Gang en meget livlig Forbindelse mellem Holsten og de sydlige Øer, særlig Lolland, hvor der paa de fleste Gaarde sad holstenske Forpagtere. Det Forspring, som det holstenske Landbrug havde paa de fleste Omraader,

gjorde, at de unge Mænd, som vare opdragne ved det, paa den lollandske Jord fandt et taknemligt Virkefelt, og Tesdorpf's sunde Dømmekraft har sikkert sagt ham, at man paa disse Øer maatte kunde finde god Løn for sit Arbejde. Og den unge Mand tog tidlig selvstændig fat. Senere i Livet hørte man ham ofte anføre det engelske Ordsprog: *early responsible works* (tidlig ansvarsfuldt Arbejde). Han var selv et Vidnesbyrd om, at derunder udvikles og modnes Manden hurtig og sikkert.

Og da Ourupgaard med Gods og Tilliggende, som ejedes af Baron de Selby, Gesandten i Haag, i Slutningen af 1839 var tilfals, som der mentes til en meget billig Pris, betænkte han sig ikke et Øjeblik paa at købe, men rejste strax ved Vintertide i aaben Baad fra Lolland til Holsten, fik Faderen med til Brüssel, hvor Handelen i Januar 1840 blev afsluttet. Sælgeren var meget glad ved sin Handel, beklagede den unge Mand og sagde ligefrem til ham: »Hvad vil De dog med dette Gods, det er forarmet og giver ingen Indtægt«. Og saaledes var det. Baron Selby havde ikke havt meget ud af det, og hvor daarligt det end stod til andet Steds, saa var dog trods dette, Ourupgaards Gods en Skræk for Alle og et Vidnesbyrd om, hvad kortsynet Administration kunde føre til. Ourupgaards Bønder nævnes som de fattigste paa Falster, og Baron Selby omtales som en paa Landbrugsomraade ukyndig Mand. Han holdt tarvelige Betjente og holdt paa sin Ret til det Yderste, ja gik vel endog adskillig videre end denne tillod, saa at Forholdet til Fæsterne var yderlig slet, og disse vidste jo fuldt vel den Gang, at ogsaa for dem gjaldt nu Lov og Ret. Dette var sikkert en medvirkende Grund til, at han var tilbøjelig til at sælge Godset. Nulevende gamle Folk berette, at Hoveriet var yderlig strengt. Hovmaalene vare store, og alt Extraarbejde baade paa Marken, i Gaarden og i Huset maatte udføres ved Hovarbejde, som tilmed ofte blev forlangt paa en æggende og drilagtig Maade. Saaledes ankede Sognepræsten i Aastrup, Pro-

fessor Schmidt, over, at Baron Selby engang havde sendt en gammel Kone i Hovtjeneste den 3 Mil lange Vej til Grønsund med et ubetydeligt Bud, der skulde bringes over til Marienborg paa Møen. Et Paabud om, at de Fæsterne overleverede Heste skulde indbrændes og forevises en Gang om Aaret paa Ourupgaard for at sikre Godsejeren mod, at de bleve solgte, vakte megen Harm. Men Resultatet heraf var, at Godset som nævnt var yderlig forarmet. Baronnen maatte jævnlig overtage Gaardene og sætte Bestyrere paa dem, fordi Fæsterne gik fra dem, ja i en enkelt By henlaa endog til op imod 1840 to øde Gaarde. En Storm, saa voldsom som sjældnen oplevet, havde i April 1830 foruden anden Molest ogsaa blæst disse overende, og der var ikke Evne eller Raad til at faa dem opbyggede, saa Jorderne fik Lov at ligge hen. Vidnesbyrd om at der fordredes meget Hoveri haves deri, at Baron Selby kort før 1840, efter at Afløsningen dog var paabegyndt paa adskillige Steder i Stiftet, taxerede sine Gaardes Hoveripligt til 32 Tdr. Byg. En Indsender i Avisen i Nykjøbing gjør opmærksom paa denne ubillige Taxation. Hoveripligten af de 58 Gaarde til Ourupgaard vilde altsaa repræsentere 1792 Td. Byg, og Forpagteren svarede 1800 Td. Byg! Er der Forhold mellem disse 2 Tal, spørges der, og der føjes til: Maatte H. M. Kongen snart blive kjed af at ønske, hvor han til Gavn for Staten kunde befale!

Fra første Færd var det en af den unge Godejers vigtigste Opgaver at bringe Godset paa Fode. Tidsaanden førte det med sig, det ligesom laa i Luften, at der maatte ske en Forandring. Provindsialstændernes Indførelse fremskyndede i sin store Almindelighed en Mængde Reforme, blandt andet Hoveriets Afløsning. Mangen en Herremand blev ængstelig, idet det var vanskeligt at skjønne, hvor Udviklingen bar hen, og det kjendtes paa Bønderne, at de følte, at der dog maaske snart vilde oprinde bedre Tider for dem. Og tillige blev det jo klart for enhver, som vilde se, at selve Systemet

var ubrugeligt, hvis der skulde kunde blive Tale om et ordentligt Agerbrug saavel hos Bønderne som hos Herremanden. Den jammerlige Hovtjeneste gav Herremandens Jord en jammerlig Dyrkning og gjorde tillige, at Bonden maatte forsømme sin egen. Det gjaldt om ved Kneb at skubbe af sig paa bedst mulig Maade, og den regnedes for en hel Karl, som kunde komme afsted med at faa saaet den meste Saasæd i Mosehullerne, saa at der blev kun lidt til den øvrige Del af Hovmaalet — og altsaa ogsaa mindre at hugge og bjerge hjem, eller som kunde se sit Snit til, naar Ladefogden var i den anden Ende af Marken, da at drive paa Plovkilen, saa Ploven røg i Vejret, og de magre Øg derved blev lettede. —

Tesdorps Forhold til Godset og dets Bønder er fuldt ud betegnende for Manden. Han brugte de samme Midler, som dels alt havde været anvendte paa adskillige Godser om end i forskjellig Grad, og som navnlig senere efterhaanden vandt Indgang næsten overalt — Hoveriets Afløsning, Ophør af Tiendetagningen, Hjælp paa forskjellig Maade, Bygningshjælp, Dræningshjælp og senest Salg af Gaardene, saa han var ikke paa dette Omraade Banebryder; men Særkjendet ved hvad han gjorde var, at det blev udført resolut, planmæssigt og human, saa at Bønderne aldrig bleve stærkt bebyrdede.

Om der end i hans Forhold til sine Undergivne paa Godset altid var noget af en vis forsynsmæssig Overhøjhed, der trolig nok kan have klædt den unge Mand ilde, saa var dog denne, navnlig i hans ældre Aar, parret med en saadan virkelig Faderlighed og alvorlig Ærefrygt for den ham stillede Opgave, at den tidlig lærte alle Rettænkende at sætte Pris paa ham, saa meget mere som man jo snart i fuldeste Maal lærte at respektere hans overlegne Dygtighed og at agte ham som en hjælpssom og human Mand. Afgjort er det, at han havde en Indflydelse paa sit Gods som vistnok faa Godsejere, og det maa tillige erkjendes, at han har delt Sol og Vind nogenlunde lige, med andre Ord, har handlet retfærdig

i det vanskelige Forhold mellem Godsherren og hans Fæstere. Han har ikke undgaaet Beskyldningen for at Egennytte var hans Drivfjeder — det sagdes stundom han forbedrede kun Fæstegaardene for at kunne faa saa meget mere for dem, naar de solgtes — men saa meget staaer fast: Den Udvikling og det tildels fremskredne Standpunkt, som Sydfalsters Bondebrug er naaet til, det har han mægtig fremhjulpen ved rettidige og sunde Foranstaltninger paa sit Gods.

Hoveriet blev afløst paa Ourupgaard fra 1842 mod en ret billig Afgift, særlig naar Hensyn tages til, at det var yderlig trykkende. Gaarden var forpagtet ud de første 2 Aar, Tesdorpf ejede den, saa det kunde ikke godt gjøres før, men han har dog altsaa haft Lejlighed til at se, hvor daarligt der arbejdedes med det. I Hoveri-afgift blev der betalt 12 Tdr. Korn og 6 Spandage af en Gaard paa 6 Tdr. Hartkorn, og altsaa ikke som Selby forlangte 32 Tdr. Byg. Selvfølgelig gik alle Bønderne strax ind herpaa. Men nu gjaldt det at fremkalde Drift og Vindskibelighed. Hvor det paa nogen Maade kunde lade sig gjøre, bleve de tarveligste Fæstere udak-korderede og erstattede med yngre, flinke Folk, en Fremgangsmaade, der efterhaanden, som han fik ret Kjendskab til Befolkningen, blev yderligere brugt, om den end stundom vakte Misnøje. Men Bønderne maatte jo dels animeres, dels ligefrem oplæres til at dyrke deres Jord bedre. Han tog derfor fat paa et fuldstændigt Præmieringssystem, og da Brakmarken var den Del af Bedriften, som den Gang var det Vigtigste, blev det særlig den, der blev synet, om den var godt pløjet, var mærglet, afgravet osv. Denne Præmiering fandt Sted mindst 4 Aar fra 1842. Min Hjemmelsmand, en nu 75aarig Mand, der i 1842 tog en meget forfalden Fæstegaard paa 6 Tdr. Hartkorn paa Ourupgaards Gods, beretter derom, at Tesdorpf sammenkaldte Bønderne fra de 76 Gaarde, som hørte til Ourupgaard og Kringelborg, hos sig engang hver Vinter, »beværtede os og sad selv

til Bords med os« og drøftede, hvad der kunde gjøres for at fremme Tingene, og tillige blev der ved denne Lejlighed udvalgt 5 Bønder, der den kommende Sommer sammen med »Herren«, som han den Gang kaldtes, skulde syne alle Brakmarkerne og uddele Præmierne. Disse bestod af Tillægskviekalve, Lam eller Grise eller i de sidste Aar Skotskharver, hvilke vare højt i Kurs, og der var jo Lejlighed for Bønderne til at se, hvem der kunde naa højest og til at stikle lidt til hinanden i den Anledning. »Du fik kun en Gris, mens Per fik en Kalv, men jeg naaede dog en Skotskharve«. Andet Steds berettes det, at der i 1844 uddeltes 28 Otteugers Kalve paa denne Maade. Denne Foranstaltning, saa ejendommelig som den var for sin Tid, vakte megen Opmærksomhed, og mødtes af omtrent alle Bønder med Velvillie, om der end ganske vist var de Brakmarker, som Synet ikke turde passere. — Med Bygnings- og Dræningshjælp støttede Tesdorpf sine Bønder lige til det Sidste endog saaledes, at da Gaardene i 1874 solgtes, fik Enkelte, som endnu ikke havde bygget, fremdeles Hjælp. Bygningsmaterialierne bleve givne gratis og Drænrørene til billig Pris, og begge Dele blev benyttet i meget stor Udstrækning.

Og det var aldeles forbausende, saa hurtig Forholdene bedredes. Det berettes, at allerede 1845 begyndte Bønderne at komme til Kræfter, og som Vidnesbyrd derom kan nævnes, at Restancerne paa Godskontoret ved Udgangen af det nævnte Aar kun udgjorde 4 à 500 Rd., hvilket var en meget betydelig Nedgang. Min ovennævnte Hjemmelsmand beretter, at han, der, som nævnt, tog en faldefærdig Gaard i 1842, allerede i 1846 var naaet saa vidt, at han havde faaet Gaarden helt bygget op og Jorden nogenlunde i Orden, og derefter kunde han i de første Aar stadig lægge 200 Rd. til Side, med Undtagelse af de Aar, han skulde gjøre Kirkegangsgilde. Da blev der Intet tilovers!

I 1847 bleve Gaardene tilbudt Bønderne til Arvefæste paa billige Vilkaar, saaledes at de kunde kjøbes

helt uden Penge, men dette Tilbud blev forkastet, mulig til-
dels paa Grund af Uoverensstemmelser med Hensyn til de
første Salgsforhandlinger, uagtet Balthazar Christensen,
som den Gang var Bøndernes Raadgiver her paa Falster,
ivrigt tilraadede det. Tilbudet blev da ikke fornyet før i
1873. De stærkt opadgaaende Konjunkturer havde selvfølgelig
Indflydelse paa Tesdorpf's Betragtning af denne Sag, men
tillige mente han sikkert bedst at udfylde sin Mission
ved at vente med Salg, til større Dygtighed var mere
almindelig blandt Fæsterne. Disse gik nu alle ind paa
Tilbudet, og i 1874 solgtes 88 Gaarde, medens kun 3
bleve holdt tilbage. Kjøbesummen blev c. 3000 Kr. pr.
Td. Hartkorn og 376 Kr. pr. Td. Land, og det blev
saaledes arrangeret, at den Bygafgift, 4 Tdr. Byg pr.
Td. Hartkorn, som var indbefattet i ovennævnte Kjøbe-
sum, afløstes efter 20 Aars Forløb. Ligeledes solgtes
omtrent samtidig alle Husene, ogsaa uden blivende Korn-
afgift, til en efter Omstændighederne billig Pris.

Se vi dernæst paa Tesdorpf's Virksomhed paa de af
ham selv drevne Avlsbrug, da er det jo saa, at vilde
man følge den Punkt for Punkt, da havde man et stor-
slaaet Billede af, hvad en driftig og energisk Mand under
gunstige Forhold kan udrette. Han havde en urokkelig
Tro paa, at alt, hvad der med nogenlunde Raison be-
troedes Jorden, det maatte den give igjen, fordi den var
en god Betaler, og kan være, at der var en Slags Over-
tro forbunden hermed, saa at der ofte, trods hans ud-
prægede økonomiske Sans ødslede med Midler ved Be-
stræbelsen for at gjøre Jorden tilgode, saa maa man dog
erindre, at han arbejdede med en meget billig Jord, og
tillige, at der med Hensyn til Jordens Ydeevne er naaet
et Resultat, som er vanskeligt at værdsætte. Der er
mangen anden dansk Landmand, der ligesaa tidlig eller
før har seet, hvorledes et rationelt Agerbrug skulde grund-
lægges, men der er næppe nogen anden, der har taget
saa energisk fat, saa konsekvent har gennemført Sagen,
eller som har arbejdet med saa sikker Tro paa Opgavens

Gjennemførlighed. Aldeles bortseet fra den Indflydelse, som Tesdorp fik ved de mange offentlige Hverv, maa det afgjort siges, at hans Avlsbrug blev af meget stor Betydning for Udviklingen i det Hele taget, idet de paa en Maade bleve Mønstergaarde, fra hvilke sunde og fornuftige Methoder kunde hentes, og det er sikkert saa, at hver den, som har forstaaet ret at omplante det, som dør praktiseredes, paa egen Grund, han har taget Nytte af de tesdorpske Landbrug.

Det var jo et særdeles stort Areal, han selv dyrkede. Som nævnt kjøbtes i 1840 Ourupgaard, Kringelborg og Fanggaarden, i 1847 Gjedsersgaard og Frisenfelt og senere de andre Ejendomme, saaledes at han tilsidst under 10 Gaarde ejede 4267 Td. Land, næsten alt af Landets bedste Jorder, foruden 1110 Td. Land inddæmmet Areal, og med Undtagelse af de 2 mindste Gaarde paa tilsammen 240 Td. Land dyrkede han den meste Tid hele dette Areal selv. Det er meget betegnende, at da han som 22aarig ung Mand kom til Ourupgaard i 1840 og tingede sig i Kost hos Forpagter Mackeprang, var det Første, han gjorde, at købe 10 Heste for med disse at kjøre Materialer til en Mejeribygning. Han kom fra Holsten, hvor Mejeridriften florerede, og det var jo øjensynligt, at de simple Afgrøder, som han traf her, maatte tilraade at følge den samme Vej. Det forholder sig afgjort saa, at ligesom det som praktisk Jordbruger var Tesdorps væsentligste Bestræbelse at hævde Kvægholdets Betydning, dets Betydning i og for sig og dets Betydning som Vedligeholder og Forøger af Jordens Produktions-evne, saaledes var det ogsaa derved, han gjorde mest Gavn som direkte Læremester. Og at vi trængte til en saadan Lære i de første 20—30 Aar, han arbejdede her, er jo aldeles klart, og det har været til uvurderlig Nytte for vort Agerbrug, at vi saa tidlig fik en saa ivrig Forkæmper for denne Sag. Det er ret betegnende for Tesdorps Forhold paa dette Omraade, at medens fra Slut-

ningen af Trediverne*) helt ind i Halvtredserne, ja Treserne med, en Mængde af Stiftets større Landmænd vare begejstrede for de spanske Faar, saa var han aldrig rigtig med dertil. Han holdt vel spanske Faar, fordi der paa de udstrakte Arealer var Plads til saadanne, men han satte egentlig slet ikke Pris paa disse Dyr. Han fremhæver saaledes stærkt i en Avisartikel fra 1845, at de ingen Betydning have for os. Det er Malkekoen, der skal hjælpe os til at producere den gode Gjødning, men, tilføjer han i samme Artikel, der findes ikke her nogen Steds en Besætning, som kan kaldes en god malkerig Stamme. Hans Bestræbelser bleve derfor selvfølgelig strax rettede paa at fremskaffe en saadan, og det er naturligt, at han maatte tænke paa Anglerkoen, som han kjendte godt fra Holsten. De fleste Besætninger i Stiftet vare Blandingsgoods, enten den gamle Landrace, som var lille og tildels forkrøblet, om den end malkede ganske godt i Forhold til den tarvelige Ernæring, eller ogsaa jydsk Kvæg eller Blandinger med dette. Det var tildels mislykket med Indførelsen af fremmede Racer, hvad enten dette nu laa i en tarvelig Forplejning eller i et uheldigt Valg. Anglerkøer, eller, som de dengang kaldtes, hollandske Køer, fandtes vel enkelte Steder endog saa tidlig som 1836 baade paa Lolland og Falster (Aalstrup og Skjørringe), men de vare dog endnu ej ret anerkjendte. Tesdorpf tog strax fat paa at indføre disse Dyr. Han havde ført en dygtig Hollænder med fra sit sidste Lærested i Holsten**), og denne lod han i den første Tid

*) I 1836 indførtes fra Mecklenborg 1800 spanske Faar til Falster. Disse vare ikke de Første, som kom til Stiftet; men denne Indførsel vidner om, at de begyndte at komme i Kurs.

**) Konen var tillige Mejerske og Husholderske, og det berettes, at en medvirkende Grund til, at han valgte disse Folk, var den, at han som Landvæsenselev af egen Erfaring kjendte hendes tarvelige og økonomiske Husførelse. »Vi levede saa tarveligt, saa tarveligt. Kun om Søndagen fik vi som Extraret Rødbeder.«

hvert Aar drage til Angel for at gjøre Indkjøb. Senere stod han i stadig Forbindelse med en anerkjendt dygtig Kvægghandler i det sydlige Angel, som i Reglen leverede ham første Klasses Dyr. Ourupgaards Besætning blev derfor meget hurtig fornyet, og ligesaa gik det med de andre Gaarde, efterhaanden som de kom til. Og ligesom der som nævnt allerede i de første Aar fordeltes mange Kviekalve fra Ourupgaard til Bønderne, saaledes vedblev det fremdeles i en Aarrække. Ourupgaards Besætning blev en Stambesætning for hele Eggen. Naar dertil endvidere kommer, at Tesdorpf som den egentlig ledende Mand i Stiftets landøkonomiske Selskab fra de første Aar, han kom til Øen, arbejdede for paa de forskjelligste Maader at udbrede Anglerkvæget til den mindre Jordbruger, maa det indrømmes, at han i den Henseende har udfoldet en Virksomhed, der har havt en meget vidtrækkende Betydning. Thi ogsaa her gjorde hans sunde Blik sig gjældende, Han var paa det Rene med, at den gode, udprægede Mælkerace, som vi havde i Anglerne, var den bedste, som fandtes, og at den burde holdes ren, saa at den kunde udvikles ved sig selv. Han har saaledes aldrig indblandet fremmed Blod, men har altid holdt sig til de originale Anglere, og i Dyrskuevedtægterne for ovennævnte Selskab havde han i 1854 faaet indsat den Bestemmelse som Nr. 1, at de præmierede Dyr skulde være af ren Anglerrace. Det er al Ære værd at se dette hævdet i hine Tider, da Principperne for Kvægavlen i det Hele taget vare uklare, og det har havt sin store Betydning, at denne vort Landbrugs første Mand, som han jo efterhaanden blev, viste saa sikker Vej. Og det uagtet han paa andre beslægtede Omraader ikke viste det samme klare Blik. Hans Tillæg af Heste har der f. Ex. aldrig været nogen rigtig Plan i, idet han dær har vexlet med temmelig forskjellige Racer.

Men det gjaldt ikke alene om at fremskaffe de gode Dyr; Holdet maatte selvfølgelig ogsaa betydelig forbedres, og det var sikkert en langt vanskeligere Opgave at faa

saavel de større som de mindre Landbrugere med her, saavist som det endnu den Dag i Dag er lettere at faa Folk til at anskaffe sig bedre Dyr end til grundig at tage fat paa Holdets Forbedring. Der var ingen Tro til eller maaske rettere sagt Mod til at give Kvæget Kjærne, og de Enkelte, der docerede dette, talte i Reglen for døve Øren. Det var ukjendt, Kornet var i Fyrreerne i en ret god Pris, medens Smør kun kostede lidt (den paa Ourupgaard fra 1840 til 46 opnaaede Smørpris var f. Ex. kun 53 Øre), og det førte som nævnt til, at en Mængde større Gaarde lagde saadan Vægt paa spanske Faar, at Køerne helt eller delvis afskaffedes. Faarene kunde nøjes med Hvedehalmen om Vinteren, selv om de sultede lidt, og havde Forpagteren kun Indtægten af en god Hvedemark og en stor Faareflok, klarede han sig godt, selv om en Del af sidstnævnte kreperede ud ad Foraaret. Og paa Bøndergaardene stod det ikke bedre til. Besætningerne vare smaa, og Kvæget sultfødedes. Det nævnes saaledes i en landøkonomisk Beretning her fra Stiftet fra 1840, »at om det end maa anerkjendes, at et rigeligt Antal Malkekøer i Forhold til Kornavlingen betaler sig bedst, og derved forstaaes en Ko paa hver 5 Tdr. Land, saa maa det indrømmes, at kun Faa have over det Halve heraf. Da Kornfodringens Betimelighed bliver fremdraget af Tesdorpf i et klart og godt Foredrag, ved det første Diskussionsmøde, som Stiftets landøkonomiske Selskab afholdt (1842), er det aabenbart noget aldeles Nyt. Tesdorpf hævder der, at det meget godt kan betale sig at give 100 Malkekøer 400 Tdr. Havre som Vinterfoder, men selv om dette havde været praktiseret af enkelte fremragende Mænd, saasom af Grev Einar Reventlow til Aalstrup, blev det dog længe betragtet som noget, der ikke kunde gaa for den almindelige Mand. Men disse Udtalelser vakte dog Opmærksomhed, og der henvises meget længe efter til dem. Saaledes seer man endnu i 1851 Provst Hansen i Ørslev anbefale Bønderne at fodre med Korn, idet han

henviser til ovennævnte Foredrag og siger, at det er rigtigt, som Tesdorpf dèr har sagt, at 1 Td. Havre giver 12 Pd. Smør, ja det kan endog være, at Grev Einar Reventlow har Ret, naar han siger, at den endog kan give 16 Pd. Og som Kornfodring paa Malkekvæg blev betragtet i Lolland-Falsters Stift, saaledes var vistnok Betragtningen Landet over. Efterseer man den landøkonomiske Literatur fra den Tid, finder man kun svage Antydninger af, at der er Tale om at give Malkekøerne Kjørne. Etatsraad Valentiner paa Gjeddesdal beretter vel 1838 i dette Tidsskrift, at hans Fader fra 1822 havde opfodret betydelige Mængder Sæd og kogte Kartofler paa Fedestude og ogsaa fra 1828 paa Kør, men dette var ganske sikkert en hel Undtagelse. Justitsraad Fjeldstrup har i 1840 en Artikel, i hvilken han hævder godt Hold af Kvæget, men dog særlig omhandler Kalveopdræt og Fedning, og i 1845 nævnes ved Landmandsmødet i Randers »flere Exempler paa Kjørnefodrings Fordelagtighed i Mejerierne» ligesom Etatsraad Hofman (Bang) i 1849 fremhæver god Fodrings Betydning. Man finder adskillige oversatte Artikler, saavel som Meddelelser i Rejseberetninger om dette Æmne; men hvad der fremkom herhjemme af positive Udtalelser for ikke at tale om Erfaringer, var kun saare lidt, medens der derimod er mange, som omtale Fedekvægets Hold. Efterat Tesdorpf flere Gange grundig havde behandlet Spørgsmaalet, og altsaa første Gang i 1842, fremkom der egentlig ikke noget af særlig Betydning derom, før hans Forvalter Buus i 1863 holdt sit Foredrag i Landhusholdnings-selskabet om Mejerikørnes Vinterfodring.

Men Tesdorpf havde med egne Øjne i sin Læretid i Holsten seet, at Kornfodring var i Stand til i meget høj Grad at hæve Udbyttet. Medens man i 1842 regnede, at en Mejeriko paa Falster gav c. 60 Pd. Smør og 50 Pd. Ost uden Kornfodring, nævnes det allerede i 1831, at en Anglerbonde kærner en halv Td. Smør pr. Ko, foruden hvad der bruges i Husholdningen, men saa giver han

ogsaa skraaet Korn, og i Hertugdømmerne anseer man samtidig paa de større Gaarde 80 à 90 Pd. Smør og 100 til 120 Pd. Ost for omtrent at være Gjennemsnittet. Allerede det første Aar, medens Forpagteren drev Ourupgaard, blev der opfodret lidt Korn, og dette steg gradvis, saaledes at man i 1845 var naaet til 2 Tdr. pr. Ko, i 1848 til c. 4 Tdr., i 1857 til $5\frac{1}{2}$ Tdr., og efterhaanden blev det betydelige Værdier, som Malkekvæget omsatte. Da samtidig Ungkvæget fik en særdeles rigelig Forplejning, udvikledes Ourupgaards Malkestamme efterhaanden saaledes, at der naaedes den smukke Form af rødt dansk Malkekvæg, som er saa vel kjendt fra vore større Udstillinger, hvor de i Reglen have taget de højeste Præmier hjem. Der er naaet udprægede kraftige Malkedyr, som absolut, naar det skal være, formaa at betale et stort Foder godt. Her skal ikke nærmere angives Udbyttet af hans Besætninger. Udførlige Meddelelser derom foreligge jo flere Gange i dette Tidsskrift (saaledes 1867 og 1878). Kun saameget skal nævnes, at Udbyttet var stadig stigende, indtil det i Aarene 1866 til 70 naaede 5800—5900 Pd. Mælk pr. Ko, hvilket Udbytte kun et enkelt Aar senere er overskredet. Og som Resultat af disse Tesdorpf's formaalstjenlige Bestræbelser og gode Exempler foreligger der dette, at man i Sydfalsters 5—6 Kirkesogne gennemgaaende hos den mindre Jordbruger finder en saa udpræget og konstant Malkestamme, som næppe noget andet Sted i Landet i en snævrere begrænset Kreds. Det er sikkert sjælden, at et enkelt eller enkelte gode Kvæghold har udøvet en saa gennemgribende Indflydelse paa Omegnen. Desuden er der jo ogsaa til andre Egne af Landet udgaaet mange gode Tillægsdyr fra Ourupgaard.

De samme Principper, som vare de raadende ved Malkekvægets Udvikling, bleve selvfølgelig ogsaa bragte i Anvendelse paa den øvrige Besætning: Gode Dyr kan betale et godt Foder. Men ingen anden af de forskjellige Kreaturracer fik nogen videregaaende Betydning. Paa Fanggaarden blev der holdt Breitenburgerkvæg, men

de naaede ikke at blive egentlig hjemvante der. Tesdorpf holdt dem, for at de med Korthorns eller senere med Angustyre skulde give Tillæg til Fedning paa Sydgaardene: Frisenfelt og Ludvigsgave, og de afgave de fortrinlige Fededyr, som omtrent stadig præsenteredes ved Fedeskuerne. Der havde altid paa disse afsides liggende Gaarde været fedet meget, oprindelig paa indkjøbte jyske Stude, men i de senere Aar væsenligst paa selvtilagte Dyr, og denne Fedning holdt Tesdorpf stærkt i Hævd, uagtet han vel nok var paa det Rene med, at det direkte økonomiske Resultat kun var saa som saa — men, »Jorden havde saa udmærket godt af den gode Gjødning«, saa han nænnede ikke at afskaffe Fedningen.

Selvfølgeelig blev der ogsaa paa alle andre Grene af den vidtløftige Bedrift taget kraftig fat. Det var overhovedet en af Tesdorpf's stærke Sider som Jordbruger, at han saa udmærket forstod at kjæde alle de Led sammen, som høre ind under en stor Landbrugsbedrift. Da han 1842 begyndte, var Jorden meget tarvelig bearbejdet, og ved Afgravningen var der ikke gjort ret meget. De faa Brakgrøfter vare saa grunde, at der f. Ex. ved Foraarssaningen maatte bruges en langskaffet Hammelstok, saa at Hestene kunde komme lidt godt ind paa Ageren, naar Jorden nær Grøfterne skulde bearbejdes. Der blev strax taget fat paa en grundig Afgravning og denne blev endda næppe helt fuldført, inden Dræningen i 1853 paabegyndtes. Men godt blev det gjort, selv Lerbakkerne, som man hidtil havde ment kunde klare sig uden Afgravning, fik nu Grøfter helt igennem, og det berettes endnu, hvorledes de gamle Forpagtere korsede sig over den gale unge Mand, som endog gravede Grøfter op ad Bakke. Da Dræningen kom paa Tale, var han blandt de første, som tog fat. Allerede fra sin store Rejse i England og Skotland 1844 hjembragte han de dør brugte halvrunde Tegl og foreviste dem i det landøkonomiske Selskab, men først 1853 blev den egentlige systematiske Dræning paabegyndt, idet der paa

hver af de tre Gaarde Ourupgaard, Gjedsergaard og Kringelborg drænedes en Mark. Aaret forud havde han havt en af sine Forvaltere i Holsten for at sætte sig ind i Tingene, og denne kom ogsaa hjem og udførte samme Aar et lille Dræningsanlæg paa Gjedsergaard, men Ledelsen af de større Dræningsarbejder det følgende Aar blev dog overdraget Landindspektør Marchall, der tildels med Understøttelse af Landhusholdningsselskabet i Skotland var uddannet som Dræningstekniker. Om Dræningsarbejdet paa Ourupgaard skrev Tesdorpf sin første Artikel til dette Tidsskrift, gjorde kort og klart Rede for Dræningens Fordele og anbefalede en solid Dræning, medens han dog fremhævede, at man endnu savnede Erfaringer om, hvor stærkt der burde drænes, og altsaa maatte være forsigtig. Den efterfølgende Beretning af Landindspektør Marchall viser, at Dræningen blev meget solidt udført, at de nødvendige store Uddybninger af de aabne Vandløb havde funden Sted, uagtet det kostede meget, at ikke her, som ved adskillige af de første Dræningsanlæg andet Steds, Bakkerne lodes uberørte, at Afstand og Dybde var 24 Al. og 4', og at der væsentlig blev brugt 1½" Rør til Sugedræn — altsaa udført en Dræning, som endnu den Dag i Dag kaldes god og forsvarlig. Og Dræningen paa Tesdorpf's Gaarde fik en yderligere Betydning derved, at der aarlig under Landhusholdningsselskabet oplærtes 6 à 8 Dræningslærlinge, saa det var ikke ganske med Urette, at Tesdorpf kaldte sig selv for Dræningens Plejefader.

Jordens Behandling har altid været saa omhyggelig og grundig som muligt, alt i Henhold til de Redskaber man havde til Raadighed. Men vi se altid Tesdorpf meget virksom for at skaffe de bedst mulige af disse frem. For Stiftets landøkonomiske Selskab gjør han alt 1844 Indkjøb hos Kapt. Carr i Tischenbech i Holsten, arbejder for at faa en Fabrik for Agerdyrkningsredskaber oprettet paa Lolland og er altid villig til selv at anskaffe og bruge nye Redskaber. Og til det Sidste fulgte han

med paa dette Omraade. Han var en af de Første, som brugte Mejemaskiner her i Landet, var den Første som indførte flytteligt, færdigrensende Damptærskværk, og virkede tillige ofte animerende paa vore egne Maskinfabrikanter, for at faa dem til at frembringe noget Godt. Han gik i den Henseende som paa de fleste andre Omraader sikrere frem end de fleste af hans Standsfæller, fordi han altid meget nøje fulgte hvad der foregik i Udlandet, og tillige fordi han havde et godt Øje for hvad der passede for vore Forhold, og dernæst overvejede Tingene meget nøje. Han byggede dernæst omtrent alle sine Avlsgaarde op, saa at der paa disse næppe fandtes et Hus, som han ikke selv havde opført, og var han end tilbøjelig til at bygge saa solidt, at det kunde synes Overdrivelse, saa har hans Avlsbygninger ofte det forud for andre, paa hvilke der er anvendt fuldt saa meget, at de ere hensigtsmæssige og praktiske. Blev der gjort Indvendinger mod de voldsomt solide Fundamenter, de svære Mure og den store Anvendelse af Cement, som hans gamle indexererede Haandværkerstab overalt vilde gennemføre, kunde han ryste paa Hovedet og sige: »Det hører med til Systemet«.

Med Hensyn til Sædskifte og alt herhen hørende ved Driftens Ordning var Tesdorpf konservativ. Jorden blev bedre og bedre bearbejdet alt eftersom Kulturen fremmedes, Ploven kom lidt dybere i efterhaanden, og om muligt forøgedes stadig den Omhu, der blev udvist ved Behandlingen, saa at hans Avlsbrug i den Henseende næsten ere blevne berømte. Men selve Systemet holdt han ikke af at rokke ved. Han meddeler sine Anskuelser i den Retning 1843 i et Foredrag om den rette Benyttelse af Jorden, og udtaler dér: »Det gjælder for Landmanden om efterhaanden ved Kulturen at forbedre Jorden. Blandt mange andre Midler, som tjene hertil, er der især to, som staa til Alles Tjeneste, nemlig Gjødning og Jordens Hvile. At producere hin paa den billigste Maade, at benytte denne i det rette Forhold og

efter Anvendelsen paa den fordelagtigste Maade igjen tage den i Brug, det er det Spørgsmaal, som væsentligst fremstiller sig ved Dannelsen af vort System, eller rettere sagt, udgjør det. Spørges der om rigelig Gjødning kan erstatte Hvilen, maa der i Reglen hertil svares, Nej. Staldfodring med dyrket Brak maa ansees for uudførlig, i hvert Fald paa større Gaarde, muligt kan det gaa paa mindre. Og dette System, som her er angivet, holdt han egentlig fast ved til det Sidste. Han kunde om- ændre og tillæmpe det noget, men det var ham altid meget imod, naar der skulde forandres noget derved. Den trede Aars Græsmark kunde han f. Ex. meget daarlig slippe, og det var ham en stor Tilfredsstillelse, at de senere Aars Bestræbelser for at forbedre Græs- markerne lykkedes saaledes, at han mente, det endnu kunde forsvares at holde fast paa den. Hans Jorders Produktionsevne havde jo efterhaanden naaet en saadan Højde, at det havde været fuldt ud forsvarligt at be- nytte dem stærkere, men det var ham desuagtet egentligt talt pinligt, da han for nogle Aar siden ved Sukkerroekulturens Indførelse maatte gjøre Brud paa Traditionen i flere Henseender, og alligevel blev det kun for en enkelt Gaards Vedkommende en Systemforandring, for de andre kun en Tillempning. —

Men han havde jo ogsaa gennem sin lange Praxis havt fuldt ud Erfaring for, at Systemet havde arbejdet hel- dig, idet der havde været en smuk Stigning i alle Af- grøderne. Omkring ved 1840 antager man, at de 3 vig- tigste Kornsorter her i Stiftet gav 5—7 Fold i Gjennemsnit. Der findes ikke Oplysninger om Kornavlen paa Ourupgaard før 1849, men nævnte Aar vare Gjennemsnitsfoldene af alle Kornsorter 10, og i det derefter følgende Femaar 12,77. Derefter er Avlen stadig stigende, indtil der i det sidst afsluttede Femaar er naaet 18,28 og endelig i de sidste 4 Aar 21.0 Fold, trods Sukkerroedyrkingen. Dette maa vistnok nævnes som et aldeles enestaaende Resultat — men da, som før nævnt, Tesdorpf havde en

næsten overdreven Tro til Jordens Evne som Betaler, var der jo ogsaa i Aarenes Løb bleven betroet den store Værdier. Foruden den rigelige Staldgjødning fra det i Reglen store og altid velfodrede Kreaturhold, anvendtes der en meget betydelig Mængde Handelsgjødninger allerede tidlig. 1853 afgiver Tesdorpf en ret gunstig Erklæring om et lille Kvantum fosforsur Kalk anvendt til Turnips, og strax i de følgende Aar anvendes efterhaanden mere og mere. I 1857 oprettes en Benmølle paa Ourupgaard, paa hvilken i en Række af Aar alle de Ben, som kunde skaffes tilveje paa Lolland-Falster, forarbejdedes til Benmel, og Anvendelsen af Hjælpegjødninger i det Hele taget er nu stærkt stigende. Medens man 1862 kun er naaet til en Gjødningsanvendelse i det Hele taget af 5 Kr. pr. Td. Land, saa anvendes der aarlig:

fra 1862—67 for	10,70	Kr.
— 1868—71 —	13,76	-
— 1872—77 —	16.40	-
— 1878—81 —	11,13	-
— 1882—86 —	10,96	-

Men foruden den Betydning, som Tesdorpf's Avlsbrug havde paa Samtiden derved, at man i sin Tid dristig vovede sig ud paa tildels ubanede Veje og stadig forfulgte det samme Maal, det størst mulige Udbytte af Jorden, saa have de ogsaa gjort uberegnelig Nytte derved, at de i Aarenes Løb have været direkte Læresteder for en meget stor Mængde unge Mænd, der kunde gjøre de der anvendte Metoder kjendte hele Landet over. Han havde jo Brug for en hel Stab af Medhjælpere, Forvaltere, Mejeribestyrere, Mejersker o. s. v. — Medarbejdere, som han kaldte dem, og medens han i de første Aar væsentligst rekruterede fra Holsten, ganske sikkert fordi han derved mente at blive bedst betjent, var det i de sidste 30 Aar omtrent udelukkende Landets egne Børn, han brugte. Han vilde gjerne ret kjende sine Folk, inden han indlod sig med dem i betroede Stillinger, og han

var jo saaledes stillet, at han i Reglen kunde besætte disse med sine egne yngre Folk. Det skal vidnes om ham, at han var en god Husbond, medgjørlig og hensynsfuld som Faa, naar han først saa, at Vedkommende kunde klare sig — var det ikke Tilfældet, kunde Stillingen være ubehagelig nok, da selve Sagernes Fremme for ham gik frem for alt andet — og i saa Fald kunde han godt slaa af paa egne Meninger om mindre vigtige Punkter. Han overlod da gjerne Vedkommende den fulde Udførelse af Arbejdet, men da ogsaa det fulde Ansvar, og nøjedes med at træde vejledende til. Det var ikke noget Mundsvejr, naar han gjerne brugte Benævnelsen: mine Medarbejdere. Man følte sig stadig solidarisk med ham ved den fælles Opgaves Løsning, og blev snart paavirket af den Ihærdighed saavel som af den Ro og Alvor, der prægede al hans Gjerning, Og dernæst den meget store Mængde Lærlinge, som have arbejdet paa hans mange Gaarde. Da hans Agerbrug først vandt Anseelse, strømmede der stadig unge Bønder-sønner til ham fra alle Landets Egne, der var altid fuldt Hus, endog saaledes at der i de senere Aar aarlig antoges omtrent 30 unge Mænd, uagtet der ikke blev taget blidt paa dem. Der fordredes altid fuld Karls Arbejde af dem fra tidlig Morgen til silde Aften, og det blev altid betragtet som en Selvfølge, at Lærlingene skulde være blandt de Forreste ved Arbejdet, ligesom Lønnen kun var lille. Men det var gode Læresteder. De unge Mænd lærte at arbejde og ret at bruge deres Kræfter for at kunde klare sig, og de maatte faa Respekt for hvad der kan udrettes ved et virksomt Liv med Kjærlighed til den stillede Opgave. Thi Husbondens Exempel havde en forunderlig befrugtende Indflydelse paa Alle. Han vidste Besked overalt i den store Bedrift, og viste stadig, at han med Interesse og vaagent Øje fulgte alt, hvad der foregik. Og Tesdorf elskede denne sin Lærlingeinstitution, og som Aarene gik, beskæftigede han sig mere og mere personlig med de unge Mænd.

Han havde i Reglen Tid til hver Søndag Eftermiddag at møde hos dem og tale med dem og fortælle dem et eller andet vedrørende Bedriften eller om sine Oplevelser. Det var hans Stolthed ved forskellige Lejligheder at kunne rose disse flinke unge Bøndersønner, og enkelte af hans mest bekendte Udtalelser i den Retning seer man jo stadig, om det end kun tildels er med Rette, anført som Vidnesbyrd om, hvorledes Opdragelsen paa folkeligt Grundlag har viist Udslag i Livets praktiske Gjerning.

Af de større Foretagender, som Tesdorpf bragte til Udførelse i hans nærmeste Kreds, skal her særlig henpeges paa 2, der vel begge stod i nøje direkte Forbindelse med hans egne Avlsbrug, men som dog tillige fik stor Betydning for Egnen, nemlig Vandsækningen i Bøttø Nor og Anlægget af Andelssukkerfabriken Nykjøbing. De viste begge i ganske særlig Grad hvilken energisk Virkelyst, og hvilken Utrættelighed han var i Besiddelse af, naar uberegnede Vanskeligheder indtraadte.

Ved Købet af Ourupgaard kom han i Besiddelse af det saakaldte Bøttø-Fang, en Havstok langs Østersøen, der ved en Klitrække adskilte denne fra Bøttø Nor. Dette var en Slags Indsø, 5000 Tdr. Land stor, der ved enkelte Strømme stod i Forbindelse med Østersøen. Bøttø-Fang var tarvelig Sandjord, som altid havde helliget som Græsning, men alt i 1843—44 grundede Tesdorpf der en Avlsgaard, opførte Bygninger og opdyrkede det Meste af Jorden. I økonomisk Henseende var dette ganske sikkert et lidet lønnende Foretagende, thi der maatte Aar efter Aar anvendes ikke Ubetydeligt paa Ejendommen, fordi Jorden var for simpel. Men han holdt fast, og efterhaanden er der fremtvungen et smukt Agerbrug, store Bygninger, gode Dyr og ofte ret gode Afgrøder. Men den egentlige Betydning fik hans Arbejde paa Bøttøgaard dog derved, at han gennem dette blev stærkt interesseret i Bøttø Nors Tørlægning.

Og Forholdene dør indbød i høj Grad til at foretage en saadan. Det gjaldt om at lukke for Østersøen, og at skaffe Vandet Afløb gennem den $\frac{1}{4}$ Mil brede Landtange til Guldborgsund. Allerede saa tidligt som 1790 havde Sagen været drøftet, idet en Riegels havde udkastet en Plan, hvilken endog var bleven bedømt af tyske Fagmænd, og 2 Aar efter blev der i Henhold til denne gravet en Grøft til Guldborgsund, men Sagen strandede dog. Da Tesdorpf begyndte at arbejde paa Bøttø, blev det ham snart klart, at Vandstanden i Noret maatte reguleres, om ikke just for derved at vinde Land, saa dog for at kunne afvande de tilgrænsende Jorder, og han søgte derfor og fik ogsaa Tilsagn om at faa Koncession paa Arbejdets Udførelse. Men da saa mange andre vigtige Opgaver forelaa, blev Sagen stillet i Bero, indtil Bønderne i Slutningen af Halvtredserne ogsaa søgte Koncession, men fik det Svar, at en saadan var lovet Tesdorpf. Han blev nu iøvrigt af Bønderne opfordret til at fremme Sagen, i hvilken han end yderligere ved Kjøbet af Gjedsergaard var bleven interesseret, og han tog derfor fat, saaledes at der i 1860 dannedes et Aktieselskab, bestaaende af 252 Andele, af hvilke Tesdorpf havde 100. Strømmene ud til Østersøen bleve nu lukkede ved mindre Diger, Kanalen ved Marebæk graves og forsynedes med Sluser ved Guldborgsund, og Vandstanden i Noret sænkedes derved, saaledes at der om Sommeren var godt 2000 Tdr. Land tørlagt, hvilket Areal efterhaanden tilgroede med Græs og enkelte Aar gav en ganske god Indtægt, og desuden vare de tilgrænsende Arealer jo betydelig forbedrede. Men selvfølgelig var dette en ufuldstændig Tørlægning, og det besluttedes derfor at gaa videre, saaledes at der 1871 blev anskaffet en Dampmaskine paa 60 Hestes Kraft, som ved en Slags Centrifugalpumpe sænkede Vandet 3 à 4', og c. 2340 Tdr. Land var fuldstændig tørlagt. Aktieselskabet stod i pekuniær Henseende helt godt, der var indbetalt 200 Kr. pr. Aktie, og indvunden 8 a 9 Tdr.

Land for hver af disse. Men saa kom den 13de November 1872. Stormfloden væltede i 13de Højde ind over Sydfalster med en forfærdelig Magt, saa at det blev den skjæbnesvangre Dag. Klitterne paa Bøttø raseredes, Kysten blev sønderreven paa flere Punkter, og Maskinanlægget ramponeredes. Bøttøgaarden syntes ødelagt, og kun en Del af Bygningerne vare, tilsyneladende ved en Hændelse, blevne staaende, og Tesdorpf led paa denne ene Dag et meget betydelig materielt Tab. Og haardt var det jo, at det nu næsten saa ud, som om de mange, mange Aars ufortrødne Arbejde paa Bøttøgaarden vare spildte. Men her viste sig ret hans Utrættelighed. Det var jo klart, at som Landet nu henlaa, var dets Dyrkning en saare usikker Sag. Der maatte tages radikalt fat, men Folk havde tabt Modet, og han stod temmelig ene med sin Opfattelse. Men han standsede ikke, før han havde faaet bragt Sagen i god Gænge og faaet det hele ordnet paa en for Beboerne lempelig Maade. Det 2 Mil lange Dige mod Østersøen blev rejst og giver nu Sydfalster en god Beskyttelse. Maskinanlægget kom igjen i Orden, og uagtet gjentagen Stormflod i 1874, der ogsaa gjorde megen Skade, kunde allerede i 1875 udskiftes til Aktiehaverne 2341 Tdr. Land af det tørlagte Areal, saaledes at der tillagdes hver Aktie fra 5 til 11 Tdr. Land. Gjælden er senere omtrent afbetalt, og i pekuniær Henseende staaer dette Tørlægningsforetagende som et af dem, der har givet et godt Resultat.

Andelssukkerfabrikken ved Nykjøbing skyldtes udelukkende Tesdorpf's Initiativ, ligesom det ogsaa var ham, der maatte stille sig i Breschen, da Midlerne ikke ad anden Vej lode sig skaffe tilstede, og atter ham, der maatte tage hele det betydelige Arbejde, som Sagens Gjennemførelse krævede. Hans nøje Kjendskab til Agerbrugets Udvikling i Nordtyskland gjorde, at han fra første Færd vidste Besked med denne Kulturs Betydning der, og han maatte jo som enhver anden, der fulgte med, blive i højeste Grad imponeret over den Rolle, den

efterhaanden kom til at spille. Han færdedes jævnlig i Hamborg og det nordlige Hannover, hvor han havde Part i en stor Dampmølle, og havde altid, naar han kom hjem, noget at fortælle om Sukkerroekulturen. Saaledes var han særlig optaget af denne Sag efter en længere Rejse 1867. Han overvejede og drøftede Sagen nøje med sine Forvaltere, og havde afgjort megen Lyst til at tage fat. Naar det dengang ikke blev til noget, var Grunden nærmest den, at der var saare ringe Udsigt til at Regjeringen ved Ordningen af Toldspørgsmaalet vilde stille sig nogenlunde lempeligt, og denne Kultur var ikke alene helt ukjendt her i Landet, men der var tillige kun meget Faa, som kunde have en Dom om, hvilken Betydning den kunde ventes at faa, og som Følge deraf var der ingen Udsigt til, at Regjeringens Anskuelser kunde paavirkes. Danmark er ikke noget Industriland, sagdes der, og som Følge deraf maa vi vogte os for ved Beskyttelse at fremelske en unaturlig Fabrikdrift. Man oversaa, at denne Industri var saa nøje knyttet til Landbruget og stillede saa store Resourcer til dettes Raadighed, at det havde været fuldt ud forsvarligt at tage lidt lempeligt paa den. Desuden trykkede Tesdorpf sig ogsaa den Gang ved at gaa ind paa Sagen, fordi han, og det ganske sikkert med Rette, mente, at Landbruget ikke var saa vidt fremskredet, at det heldig kunde bære den Kultur frem. Som den forsigtige Mand holdt han sig tilbage, vel vidende, at kan det end stundom lykkes at trumfe en Sag igjennem, naar alt slaar til, saa er dog den solide Grundvold, som en gradvis Udvikling giver, af ubetalelig Værdi, ja næsten uundværlig, naar Vanskelighederne komme. Men han tabte ikke Sagen af Syne, og allerede 1869 vilde han have den draget frem i Landhusholdningsselskabet, idet han foreslog, at Direktør Otten skulde fremlægge den dér, hvilket imidlertid ikke naaedes. Først i Foraaret 1872 var man kommen saa vidt, at der (af Fabrikant Lorentzen) kunde holdes Foredrag om »Fordelagtigheden af

Sukkerroens Dyrkning i Danmark«, og omtrent samtidig blev Sagen behandlet i et Skrift af ovennævnte Otten, til hvis Fremkomst Tesdorpf sikkert havde givet Stødet. Men han bebrejdede sig senere selv, at der ikke var arbejdet tidlig nok og ivrigt nok for at lægge denne Sag klart frem, og det kan vel ej heller nægtes, at de ledende Mænd, og altsaa han med, have et vist Ansvar i saa Henseende. At han ikke senere, i Halvfjerdserne, tog praktisk fat, da han meget let kunde have faaet Sagen i sin Haand, bebrejdes ham jo ofte som Mangel paa Klarsyn. Det var det sikkert ogsaa, han indrømmede det egentlig selv senere, men det stod i Forbindelse med hans konsekvente rolige Arbejdsmaade. Det var ham imod at paabegynde et saadant Foretagende, som han for det Første ej var forberedt paa, og som han ikke selv havde startet, og for hvis Soliditet han ikke selv personlig kunde garantere. Imidlertid paabegyndte han Andels-sukkerfabrikken ved Nykjøbing 1884. De noget forandrede Konjunkturer animerede jo dengang end yderligere dertil. Kornpriserne vare dalende, den oversøiske Konkurrence meget truende, og der var ogsaa Tegn til, at Priserne paa vore Kvægavlsprodukter snarest vare nedad-gaaende, idet andre Lande i stigende Grad mødte frem paa vort Marked, — og »man bør have mere end en Knage at hænge sin Hat paa«. Dernæst var der efterhaanden flere og flere umiskjendelige Tegn paa, at Sukkerroekulturen var et virkeligt og varigt Gode for Landbruget overalt, hvor Forholdene vare gunstige — og hvor Sagen blev greben ret an. Han havde den aldeles bestemte Mening, og denne var støttet paa Selvsyn og grundige Undersøgelser, at Landbruget ikke var tjent med at afgive Fabrikationen af Raasukker, og at det saare vel magtede baade selv at bygge Fabrikkerne og ogsaa at drive dem. Ved hvad der var gjort hidtil herhjemme var man jo imidlertid gaaet en hel anden Vej, og dette slog maaske Hovedet paa Sømmet. Trods den fremrykkede Alder tog han fat med vanlig Energi,

fik trods voldsom Modstand fra første Færd Fabrikken rejst og gøs ikke tilbage, skjøndt der inden Arbejdet var ret begyndt var indtraadt et saa aldeles uhørt Fald i Sukkerprisen, at det vel kunde betage selv den Dristigste Modet. Kom han end i Debatten en enkelt Gang i Stridens Hede til at staa tilsyneladende som en slagen Mand, egenlig talt kun fordi han i et varmt Ordskifte altid let lod sig irritere: En smuk Andelsfabrik fik han rejst, heldig beliggende og vel betjent. Om Tesdorpf's Syn paa denne Sag er det Rigtige skal ikke her drøftes, det er for tidlig endnu at skrive vor Sukkerroedyrknings Historie.

Det er jo en Selvfølge, at Tesdorpf med sine mange store Evner og med sin Humanitetsfølelse var kaldet til at spille en betydelig Rolle paa mange Omraader, der laa uden for hans specielle Livsgjerning. Han blev saaledes omkring i Kommunerne, hvor han havde sine Ejendomme, en meget virksom Mand og var altid tilrede til med Raad og Daad at fremme nyttige Foretagender. Særlig kom dette jo i Idestrup Kommune, i hvilken han boede, tilgode. Han var Formand for Sogneforstanderskabet og Sogneraadet i en Aarrække, og interesserede sig der navnlig for Fattig- og Skolevæsenet. Ligesom han privat var en meget velgjørende Mand, der gjerne og villig hjalp, især overalt hvor der var Haab om, at Vedkommende virkelig kunde hjælpes op, saaledes tog han sig ogsaa særdeles meget af Sognets Fattige, besøgte Fattighuset næsten hver Søndag efter endt Gudstjeneste og havde da altid en Skilling at uddele, og det vidnes om ham af Samtidige i Sogneraadet, at han var den af dettes Medlemmer, som havde det nøjeste personlige Bekjendskab til de Fattige, og den, som vidste bedst Besked om deres hele Forhold. Hele Arbejderspørgsmaalet laa ham stærkt paa Sinde, og det vakte i høj Grad hans Interesse, da der begyndte at vise sig Tegn til, at det ogsaa herhjemme kom under Debat. Han satte sig strax i Forbindelse med de Mænd, som

først arbejdede her, og var medvirkende til, at disses Bestræbelser bleve givne større Offentlighed. De herhen hørende Spørgsmaal, Sygekasser, Alderdomsforsørgelse og Forbrugsforeninger fandt i ham en varm Talsmand, og hans gode Hjælp blev ikke forgjæves paakaldet ved Oprettelsen af saadanne. Der naaedes da ogsaa, at ligesom Idestrup Sogn var det første Sted i Lolland-Falsters Stift, hvor der oprettedes saadanne, saaledes var Tesdorpf stærkt medvirkende til baade direkte og indirekte, at Resultatet alt er bleven saaledes, at der er opnaaet varigt Gode baade for Medlemmer og Skatteydere. Og mod den store Arbejderbefolkning, som han havde Brug for i sin omfattende Bedrift, var han en velvillig og human Husbonde, der lønnede godt og altid vidste at skaffe Arbejde. Han byggede tidlig gode Arbejderhuse, til hvilke der altid henlagdes et godt Stykke Havejord, og der sørgedes for, at der var let og billig Adgang til de vigtigste Fødemidler. Ligeledes har Tesdorpf ivrig taget sig af Skolevæsenet i klar Erkjendelse af, hvilken stor Betydning dette har for en sund og god Udvikling. Allerede nogle faa Aar efter at han var bleven Gode-ejer søgte han at udbrede nyttige Kundskaber paa Godset, idet han i de to Vintre 1846 og 1847 lod holde Aftenskole paa Ourupgaard for de unge Folk. Han formaaede virksomme unge Mænd, der vare knyttede til Latinskolen i Nykjøbing — nuværende Provst Barfod i Vaabensted og Pastor Mørk-Hansen i Vonsild —, samt nuværende Lærer ved Johnstrup, Mortensen, til at komme til Ourupgaard 3 Gange om Ugen, og en af de fordums Elever beretter, at det var en udmærket Skole med dygtige Lærerkrafter, og hvor Tesdorpf ofte selv gav Møde og talte til Eleverne i mindre Foredrag. Han tog dernæst meget virksom Del med i de Bestræbelser, som i Fyrrerne vare stærkt oppe, for at skaffe Stiftet en højere Bondeskole eller Landbrugsskole. Han var med i det Udvalg, som skulde søge at gennemføre Sagen, som imidlertid mødte adskillige Vanskeligheder, men

man lod dog først Sagen helt falde, da det Classenske Fideikommiss i 1849 gjenoprettede Agerbrugsskolen paa Næsgaard. Ogsaa for Kommunens Skoler har han gjort meget, har paa flere Maader støttet dem materielt, og har stadig fulgt dem med levende Interesse. Da der saaledes 1847 blev Vakance i Idestrup Skole, gik han til Biskop Gad og sagde: Skaf os nu en ung dygtig Mand, at vi kan faa en udvidet Skole i Gang. Biskoppen gjorde, som han ønskede, tilskrev en ganske ung Mand, som han havde særlig Tro til, at han skulde søge det gode Embede, og Skolen fik en flink Lærer. Den udvidede Skole kom ganske vist ikke i Gang, da Beboerne blev bange for de store Udgifter, men Tesdorpf naaede dog at faa Skolen udmærket betjent. Et andet Foretagende af yngre Dato viser hans Offervillighed og Hjælp-somhed selv paa Omraader, som man skulde mene laa ham fjernere. Hermed sigtes til hans Medvirken ved Oprettelsen af et Svendehjem i Nykjøbing. Tesdorpf købte i sin Tid, da Jernbanen blev anlagt, de Arealer ved Nykjøbing paa hvilken Landmandsforsamlingen i 1872 blev afholdt, fordi han forudsaa, at Byens Udvidelse vilde foregaa ad den Kant. Derved blev han i Stand til skadesløs at kunne sælge Grundene billigt og arrangere det saaledes, at der blev et smukt Kvarter af Byen, ligesom han ogsaa kunde tildels gratis afgive Grund til forskellige Bygninger til almennyttige Formaal. Da saaledes Talen blev om at oprette et Svendehjem, tilbød han Grund uden Vederlag (skænkede desuden 100,000 Mursten), og det Udvalg, som skulde arrangere Sagen, valgte klogeligen Tesdorpf med ind i dette og til Formand, vel vidende, som der senere blev sagt ved en festlig Lejlighed, at naar man fik Tesdorpf til at træde med ind, saa var man sikker paa, at Planen ikke alene vilde blive gennemført, men tillige gennemført saa omhyggeligt og fuldstændigt som muligt. Og en stor og hensigtsmæssig Bygning, der giver Plads for en meget forskelligartet Virksomhed, blev rejst, og Tesdorpf vedblev at være Formand for Svendehjemmet,

en Post, som han tog sig saa alvorlig, at han en Tid lang regelmæssig besøgte det hver Søndag Eftermiddag for at paase, om alt gik vel til. Han viste sin personlige Interesse ligesaa levende her, hvor det gjaldt om f. Eks. at paase, at Forplejningen var forsvarlig, at Smørrebrødsstykkerne vare tilpas store osv., som hvor det i hans omfattende Virksomhed gjaldt de største Sager.

Tesdorpf var altsaa for sin nærmeste Egn fuldt ud en hjælpsom Mand, som man let fik interesseret i enhver god Sags Fremme. De mange forskjellige Mennesker, han derved kom til at arbejde sammen med, lærte jo snart at anerkjende den Støtte, han kunde yde ved sit klare Blik, sin Villighed til selv at ofre, og sin særdeles store Evne til at banke paa de rette Steder for at skaffe Hjælp og Udvej. Om han end i Reglen havde sin bestemte Mening om Tingene, var han dog ingenlunde paa disse Omraader vanskelig at arbejde sammen med, og i Reglen gik Forhandlingerne af uden væsentlige Bryderier, eller i hvert Fald, hvor saadanne kom til, var det som oftest helt uvedkommende Forhold, som forvoldte det. Saadant tog han sig altid meget nær. Det saarede vel nok hans Selvfølelse, og i saa Henseende kunde han være meget ømtaalig, men det smertede ham ogsaa i høj Grad, at selve Interessen for Sagerne ikke var saa stærk, at den kunde dække over andre aldeles uvedkommende Uoverensstemmelser. Under de senere Aars vanskelige politiske Forhold undgik han ikke Skuffelser i saa Henseende. Det gik ham saaledes meget til Hjerte, at ogsaa han for nogle Aar siden blev vraget i Sogneraadet, uagtet alle maatte erkjende, at han havde været Kommunen en saare god Mand.

Endnu skal af de Foranstaltninger, som kom den nærmeste Egn tilgode, nævnes den store Redebonhed, der fandtes hos Tesdorpf, saasomt det gjaldt om at gjøre noget for de 5 Kirker, som han ejede. Alle disse satte han uden tvingende Nødvendighed i saa fortrinlig Stand,

at de næsten vare som nybyggede, og alt, hvad der kunde bidrage til, at Kirken kunde blive et hyggeligt Samlingssted for Menigheden, fremmede han villig. Det var ham en kjær Pligt, saa vist som der hos ham fandtes en dyb religiøs Grundtone, der vel ofte ytrede sig paa en fremmed Maade, men som dog gav sig saa mangt et kjønt Udslag. Han følte sig særlig tiltrukket af de engelske kirkelige Forhold, og blandt andet fandtes der paa hans Gods den samme fuldstændige Søndagshvile selv i den vanskeligste Høsttid som i England, ligesom han ogsaa altid ved sit personlige Besøg holdt Guds Hus højt i Ære. Rørelser paa det kirkelige Omraade fulgte han med levende Interesse, og som ganske ung Mand var han meget tiltalt af Magister Lindberg (Bibeloversætter), som dengang var Præst i hans Nabolag, ja han blev endog sammen med ham og førnævnte Mørk-Hansen valgt til Bestyrelsesmedlem i en 1845 oprettede Missionsforening for Falster, og det berettes af paalidelig Mand, at han stundom varmt og klart kunde tage Ordet ved Møderne.

Se vi dernæst paa Tesdorpf's Virksomhed i de større Forhold, som strakte sig ud over hans nærmeste Egn, da finde vi selvfølgelig de samme Egenskaber, om mulig endog yderligere potenserede, thi han var som skabt til at være Leder, og var fuldt ud en patriotisk Mand, der ansaa sig for forpligtet til at yde sin gode Skjærv overalt, hvor vigtige Problemer skulde løses. Han medbragte fra Hjemmet den Kjøbmandsnatur, som Landmændene saa ofte mangle, og som gav ham den store Sikkerhed i Opfattelsen af selv de vigtigste økonomiske Spørgsmaal, og han havde fra sin første Ungdomstid grundig studeret Forholdene i de Kulturlande, fra hvilke Agerbruget kunde hente Vejledning, ligesom han stadig fulgte Udviklingen der, saa at afgjort ingen anden Mand vidste saa grundig Besked paa dette Omraade som han. Han foretog 1844 sin første store Rejse i Storbritannien, dvælede med Forkjærlighed i Skotland (Berwich og Fife-

shire) Northhumberland og Norfolk og var borte omtrent et Aar, og senere har han om ikke hvert Aar, saa dog ret jævnlig færdedes meget i de for Landbruget mest interessante Egne. Og han forstod at se og vinde Indgang overalt, saa at han fik undersøgt Tingene med egne Øjne, og han forstod at tale med Folk, saa at han fik god Besked om de forskjelligste Ting. Tillige knyttede han jo derved en Mængde Forbindelser med Udlandets betydeligste Mænd, ligesom han ogsaa, da hans Avlsbrug efterhaanden vandt Renomè, paa Ourupgaard maatte modtage en stundom næsten overvældende Strøm af Fremmede baade fra Indland og Udland. En rejsende Agronom, hvad enten han var engelsk Professor eller islandsk Bonde kunde ikke gjøre Studierejse i Danmark uden at han skulde gjæste Ourupgaard, og han fandt altid her uden Personsanseelse den velvilligste Modtagelse, der, om man saa vil, naaede Højdepunktet med hin Islænder, der maatte sendes til Nykjøbing for paa Værtens Regning at klædes op, inden han kunde sendes videre. At Tesdorpf under alt dette maatte blive fortrinlig udrustet til at indtage den fremskudte Stilling som han efterhaanden — i Grunden som en Selvfølge — naaede, er aabenbart.

Som et Foretagende af almen Betydning ved hvilket Tesdorpf alene var den, der tog Initiativet, skal nævnes Oprettelsen af »Ugeskrift for Landmænd«, vort første egentlige Landbrugsblad. Det var let at indse Betydningen af et saadant Foretagende, men det var saare vanskeligt at sætte det i Gang. Landmændene havde ikke megen Respekt for boglig Syssel — Landbruget var endnu ikke saaledes estimeret, at der let kunde skaffes Hjælp til Sagens Iscenesættelse, og de rette Kræfter skulde først findes. Men efter at Tesdorpf 1851 havde undfanget Ideen, helmede han ikke, før han, trods de særdeles mange Besværligheder, fik Ugeskriftet etableret i Aaret 1855. Han fik den unge Mand (nys afdøde Bestyrer E. Møller-Holst), som ansaaes for skikket til at optage Ar-

bejdet, udpeget af Konferentsraad Forchhammer, skaffede ham Midler til en længere Rejse i Udlandet dels fra Landhusholdningsselskabet, dels fra det Classenske Fideikommis, og da dette ikke forslog, skød han tilligemed 6 andre Godsejere*) 700 Rdl. sammen for at Rejsen kunde korrekt gennemføres. Og den unge Mand kom hjem vel udrustet til at tage fat, men mødte hos alle andre end netop hos Tesdorpf, selv paa Steder, hvor man ikke skulde have ventet det, saa ringe Sympati for Sagens Gjennemførelse, at det Hele meget nær var strandet. Men Tesdorpf gav ikke Slip, søgte at opstramme Modet hos de Forsagte, og var stadig til Rede med Raad og Hjælp, saa at det omsider lykkedes i 1855 at faa »Ugeskrift for Landmænd« etableret. Og han skriver jævnlig i Bladet, om han end stadig beklager, at hans Tid ikke tillader ham at gjøre meget mere for det i den Retning. Den gode Indflydelse, som dette Blad har havt paa vort Landbrugs Udvikling, har Tesdorpf altsaa paa første Haand været med til at skabe.

Tesdorpf kom til at indtage en fremragende Plads i vort landøkonomiske Foreningsliv næsten fra den første Stund, han satte sin Fod paa Falster, idet man snart opdagede, at den unge Mand havde sjældne Evner i saa Henseende og en levende Interesse for Sagerne. I Maribo Amts økonomiske Selskab var han den egentlige Leder i henved 50 Aar, og enhver dansk Landmand veed, hvilken fremragende Plads han indtog som Præsident i det kongelige danske Landhusholdningsselskab.

Med Hensyn til hans Forhold til det førstnævnte Selskab, da forholder det sig jo bevislig saaledes, at han var Sjælen i det Hele fra først til sidst. Da for 4 Aar siden i Anledning af nævnte Selskabs 75-aarige Bestaaen dets Historie skulde skrives, maatte det, Sandheden tro, i denne blive klart fremlagt: Der var næsten ikke

*) Hofjægermester Tutein, Lehns greve Wedell-Wedellsborg, Kammerherre Scavenius, Lehns greve Moltke-Bregentved, Kammerherre Sehested-Juel og Lehns greve Ahlefeldt-Laurwigen.

en Foranstaltning af blivende Værd, som ikke Tesdorpf havde havt sin Haand med i, og det ikke saaledes, at han holdt sig i de gamle Spor, men han forstod i Reglen tillige at gennemføre de nye Foranstaltninger saaledes, at de slog an. Er det endnu ofte svært med at finde gode og villige Kræfter til Arbejde paa dette Omraade, saa var det dog afgjort endnu mere trangt den Gang. Men Tesdorpf virkede stadig animerende og lagde ikke Fingrene imellem, hvor det var fornødent, at Sandheden skulde siges. Efterhaanden vandt han jo Avtoritet, saa han virkelig blev hørt og fik Folk til at tage fat med. Vi finde ofte meget betegnende Udtalelser af ham til Standsfæller i den Retning. Da han saaledes 1847, efter forgjæves at have opfordret til at støtte Selskabet pekuniært, saa at Virksomheden, navnlig ved Dyrskuet, kunde udvides, som Forretningskommissionens Formand taler paa Generalforsamlingen, udbryder han: »Det er dette Stifts Godsejere, der ville bære Ansvar for, naar vi om kort Tid paa Grund af Mangel paa Interesse komme til at begrave vort Selskab. Thi hvilke Forandringer kunne vi gjøre til Stiftets Forpagtere, hvem Gaardene overdrages paa en Rotation, der aldrig sikrer dem Frugten af deres Anstrængelser og Forbedringer? Hvad skulle vi sige om Bondestanden, paa hvilken Exemplet mere end alt Andet vilde virke? I, der paa-staa, at Statens Vel ligger Eder varmt paa Hjerte, der love at bringe Landet hvilket som helst Offer, glemme, hvor I nærmest kunne lægge Eders Patriotisme for Dagen. En Tønde Land vel kultiveret Jord er for Staten nyttigere end 2 Tønder middelmaadig dyrket. Danmarks Befolkning vil ved Hjælp af en udmærket Kultur kunne fordobles, dets materielle Kræfter forøges, dets Uafhængighed styrkes, men det lader ikke til at dette er fattet«. — Tesdorpf blev først Formand for Selskabet 1868, idet Stiftets øverste Embedsmand, Amtmanden, til den Tid ifølge gammel Vedtægt beklædte denne Stilling, men som allerede nævnt, fik han strax som Medlem

af de forskjellige Udvalg og Kommiteer en stor Indflydelse, og senere, da han blev Formand for Forretningskommiteen og Dyrskueudvalget — Selskabets egentlig Drivhjul —, fik han jo Sagerne helt i sin Haand. Det vilde føre for vidt at omtale hele hans Virksomhed her, men her skal dog kortelig søges at gjøre Rede for hans Arbejde paa 2 herhen hørende Felter: Selskabets Virksomhed for Kvægavlens Udvikling og hvad dermed staar i Forbindelse samt for Foredragsvirksomheden. Ved førstnævnte se vi et saare smukt gennemført Arbejde planmæssig og godt lagt til Rette, og de forskjellige Led udmærket kjædede sammen, og vi se sluttelig det gode Resultat. Ved sidstnævnte se vi en tildels ukjendt Virksomhed taget op paa fyldig og god Maade.

Som alt nævnt stod Kvægavlen i Lolland-Falsters Stift, som vel de fleste andre Steder i Landet i Begyndelsen af Fyrreerne paa et lavt Standpunkt. Man veed ej ret hvilken af de forskjellige delvis forsøgte Racer, man skal foretrække, saa at en af Egnens mest fremragende Landmænd, Kammerraad Friederichsen, 1842 udtaler: »Erfarenhed maa endnu afgjøre, om ikke den indenlandske Race endnu er at foretrække, naar Opdrættet skeer med vedbørlig Valg og Omhu og Kvæget fodres og græsses bedre end hidtil«. Selskabet havde alt den Gang forsøgt sig paa dette Omraade, havde indkjøbt enkelte Dyr, en Berner Tyr, en Ayrshire Tyr og en Del jydsk Kvæg, og havde endog saa tidlig som 1831 holdt Dyrskue, men man øjnede ingen Fremgang. Ved Selskabets Efteraarsgeneralforsamling i 1842 foreslog imidlertid Tesdorpf, at man skulde forsøge at indføre Anglerkvæg, Selskabet gik ind derpaa, og det blev prøvet med en halv Snes Stykker aarlig i 3 Aar. Dyrene bleve indkjøbte af en paalidelig Kommissionær og solgte ved Auktion til Selskabets Medlemmer. Men videre turde man ikke gaa, da man ikke vilde udsætte Selskabet for den med Salget forbundne Risiko. Imidlertid var Tesdorpf bleven Formand for Dyrskuekommiteen, under hvilken denne

Sag sorterede, og han foreslog nu, 1845, at man burde søge Salget sikret ved Aktier, for at dække Selskabet og det lykkedes ham at skaffe en saa udstrakt Garanti tilveje, at man 1846 turde købe 119 Anglerkvier og 80 jydske Kvier. Man stod altsaa endnu paa det Standpunkt, at man skulde sammenligne. Men Anglerne sejrede saa fuldstændig, de vandt Bifald og gav Overskud, medens Jyderne vare magre og voldte Tab. Herefter holdt man sig udelukkende til Anglerne og vedblev Aar efter Aar, saasnart der ingen Hindringer var, med stundom ret store Indkjøb, en Foranstaltning der mere end nogen anden har bidraget til at sprede gode Dyr i Stiftet, og til at udbrede Kjendskab til, hvorledes et godt Dyr skal se ud. Desuden søgtes Tillæg fra de større Gaarde, som efterhaanden arbejdede deres Besætninger op, spredt paa mange forskellige Maader, ved Bortlodning, ved at opfordre Medlemmerne til at sælge Tillægskalve, ved at udstationere gode Tyre, og alt ialt bevirkede det, at Dyreskuerne i kort Tid fremviste en forbavsende Fremgang.

Men det maatte jo tillige ligge klart for, at skulde denne Sag ret trives, maatte der arbejdes paa at Mælken kunde udbringes i en ordentlig Pris, og vi se ogsaa, betegnende som det er, at Tesdorpf ved det samme Møde, ved hvilket Forslag om Indkjøb af Anglerkvæg blev fremsat, tillige faaer gennemført, at der sørges for, at faa uddannet dygtige Mejersker ved Oplærelse i Holsten, og selv om man nogle Aar senere kunde finde gode Læresteder herhjemme, vedblev man dog i henved en halv Sned Aar med denne Foranstaltning, uagtet det som det fremhæves »er vanskeligt at finde Subjekter, der egne sig til Uddannelse«. Senere hen tog man tidlig (1864) fat paa Præmiering af Smør og Ost, og endelig blev der i 1869 ansat en Mejeriassistent, den første som arbejdede her i Landet, alt i klar Forstaaelse af, som der blev fremhævet under Drøftelsen af denne Sag: »Lær den mindre Jordbruger at bringe mere ud af sin Mælk, giv ham Lejlighed til i egen Bedrift selv rigtig at

faa Vished om Mælkens Værd, og en forbedret Husdyr-avl vil komme af sig selv eller ialtfald udvikle sig ved en lille Haandsrækning«. Og Resultaterne af disse Bestræbelser bleve kontrollerede ved Dyrskuerne, paa hvilke der efterhaanden blev lagt særdeles megen Vægt. Som nævnt tydede disse paa al ønskelig Fremgang, og viste navnlig, at det forholdsvis hurtig var lykkedes at bringe den mindre Jordbruger med. Det er helt interessant at følge Rækken af Udtalelserne om Dyrskuerne lige fra 1831. De give et klart Vidnesbyrd om, at der virkelig har været Held med Arbejdet. Her skal kun anføres følgende om Fordelingen af Tyrepræmierne, hvilket taler klart nok: Før 1865 gaa der kun meget faa af disse til Bøndergaardene, nævnte Aar faa disse 4 af 13, men 1870 har de naaet netop Halvdelen, og derefter avancere de videre og videre, saaledes at de i en Række af Aar faa dem omtrent alle.

Maribo Amts økonomiske Selskab udfoldede tidlig en ret fyldig Foredragsvirksomhed, og dør tog Tesdorpf meget ivrig Del med. Han var i de første Aar fremme paa hvert eneste Møde med et eller andet Æmne, som blev klart og godt fremlagt, og hvad der fremdroges var i Reglen noget for sin Tid Nyt. Regelmæssig en Gang om Aaret, under Tesdorpf's første Virksomhed i Selskabet, blev der banket paa med Spørgsmaal vedrørende Kvægavlen, og det var saaledes, at ved disse Foredragsmøder holdt Stiftets dygtigste Jordbrugere sig ikke for gode til at møde frem og tage Ordet. Det var praktiske Erfaringer og Oplevelser, som her bleve drøftede, der var nok at tale om, thi det var jo en fuldstændig Overgangstid for Landbruget, og overalt, hvor man vilde frem, maatte man forsøge sig, saa at man efterhaanden kunde komme til at bygge paa gjorte Erfaringer. Landøkonomien som Videnskab stod paa et saa lavt Punkt, at det praktiske Landbrug kun kunde faa meget ringe Hjælp fra den. Men at det for Kredsen her havde en overordentlig stor Betydning, at Tesdorpf saa ivrigt og

med saa stor Sympati for Opgaven tog fat her, er jo aabenbart, og mangen en Tanke er sikkert sat i Bevægelse ud fra disse Møder. — Og den samme Iver for Selskabets Anliggender viste Tesdorpf lige til det Sidste med aldrig svigtende Troskab, og det skyldes ubetinget ham, at dette Selskab med sit store Medlemsbidrag og sin ret fyldige Virksomhed indtager en saa hæderlig Plads i vort Foreningsliv.

I Forbindelse hermed skal tillige nævnes Tesdorpf's Forhold til en lille Diskussionsforening, som blev oprettet 1842, og som stadig siden den Tid har været i Virksomhed, nemlig »Landmandsforsamlingen for Nykjøbing og Omegn.« Den holdt i Vintertiden Møde hver 14 Dag, og det var som selvskrævet, at Tesdorpf gav Møde der hver eneste Gang og altid havde noget at meddele, og i Reglen var den, som bar Diskussionen. Landmændene mødte i Reglen gjerne, og navnlig var man altid vis paa at træffe Omegnens flinkeste Bønder.

I det Kgl. danske Landhusholdningsselskab var Tesdorpf Præsident i 28 Aar fra 1860 til 1888, og det forholder sig absolut saa, at han var særdeles vel udrustet til med Held at kunne indtage denne fremskudte Stilling, i hvilken han fik Lejlighed til at præstere et saa udmærket godt Arbejde. Han havde jo ogsaa paa denne Plads Landmændenes fulde Sympathi, og den reserverede Tilbageholdenhed for ikke at sige Uvillie, hvormed han stundom mødtes — og Aarsagen til denne kunde være meget forskjellig, stundom maaske berettiget, i alt Væsentligt dog sikkert i Reglen uberettiget —, den gjorde sig aldrig gjældende ligeoverfor dette Forhold. Han blev valgt til Præsident Gang efter Gang og maatte jo endog gaa ind paa at vedblive 3 Aar længere end det egentlig var hans Lyst, og alle anerkjendte, at han der var paa sin rette Plads. Landhusholdningsselskabet har haft en god Arbejdstid i disse Aar, og det blev hans smukke Lod i god Samvirken med Professor Jørgensen, som var bleven Præsident 5 Aar før og Lehns greve Holstein-Hol-

steinborg, som blev det 6 Aar efter, at grundlægge og fæstne den mere rationelle Virksomhed, som efterhaanden aldeles naturlig krævedes. Den hæderlige Tradition, som Selskabet havde i Arv fra de ældre Aar, i hvilke der ved saa mangen en god og betydningsfuld Sag var lagt et værdifuldt Lod i Vægtskaalen, var en udmærket Grundvold at bygge videre paa for de yngre Mænd, som nu traadte til. Den gav den fornødne Anseelse og Stabilitet, saa at man sikrere kunde slaa ind paa de ny Veje. Her skal ikke anstilles nogen Sammenligning, om denne senere Periode geraader Selskabet og dets Præsidenter til mere Ære end de tidligere. Hvad der udrettes, maa jo altid sees i Tidens eget Lys, og medens det før var vanskeligt at faa et godt Arbejde paa dette Omraade gjort frugtbringende, fordi Almenheden slet ikke var med, og Møjen som Følge deraf maatte være større, saa blev det jo saaledes, at de senere Tidens Arbejde havde Medbør i høj Grad. Naar Selskabet i fuldt Maal har havt Held med sig under de Mænd, som tog fat omkring ved Treserne, saa at dets Indflydelse og dets Anseelse vel aldrig har været større end nu, saa skyldes det ganske vist i høj Grad den Omstændighed, at Arbejdet falder i en for Landbruget lykkelig Periode med gunstige opadgaaende Konjunkturer og med Foretagender, som absolut maatte skjønnes at være rentable, men ligefuldt bliver det dog saa, at de Mænd som i den Periode stod i Spidsen for dette vort toneangivende Selskab, fortjener det danske Landbrugs dybeste Taknemlighed. De forstod godt Tidens Krav, og forstod at bringe disse i Forbindelse med det gode gamle Grundlag.

Det er vel næppe muligt at paapege hvilken bestemt Andel Tesdorpf i Landhusholdningsselskabet havde i dette eller hint Foretagendes Tilbliven eller Udførelse, thi der var godt Samarbejde mellem Præsidenterne, og de supplerede hinanden udmærket godt. Jørgensen havde medført den gode Tradition ved Samarbejdet

med den gamle Skoles Mænd, og fik hos disse den administrative Uddannelse, som gennem de mange Aar kom Selskabet tilgode. Paa den anden Side fandt de nye Krav, der nu nødvendig kom til, idet Selskabet ganske anderledes end hidtil maatte stille sig i Rapport til Praktikken baade herhjemme og i Udlandet, en udmærket Talsmand i Tesdorpf med sjældne Evner til at fyldestgjøre dem. Han arbejdede under gunstige Forhold i den store Bedrift, var dér stadig paa Højde med eller vel rettere i Spidsen for Udviklingen og havde tillige det gode Borgersind, som villig honorerede alle de Krav, en saadan Stilling fordrede. Og om han end i flere Henseender var, som før nævnt, konservativt anlagt, saa var han dog fuldstændig klar over, at Selskabet i Samklang med Tidens Rørelser maatte forynges gennem nye Foranstaltninger. Dernæst var han jo i fuldeste Maal Initiativets Mand. Var en Sag gennemtænkt og befunden at være god, maatte den sættes i Værk, og han formaaede at vise en ganske overordentlig Seighed, inden han gik tilside for en Opgaves Løsning.

Det vilde føre for vidt her at forsøge at give et Billede af Tesdorpf's hele Virksomhed i Selskabet. Han var fullud med ved alt hvad der passerede, og hans mange gode Egenskaber som Præsident gjorde sikkert, at hans Indflydelse har havt Magt. Her skal kun berøres hans Forhold til enkelte Sager.

Da han tiltraadte som Præsident var nogle Aar forud ved Prof. Jørgensens Foranstaltning paabegyndt den Række Vinterforedrag, som har faaet en saa stor Betydning i vort landøkonomiske Liv, idet det jo blev Reglen, at alt hvad der fremkom af nye og betydningsfulde Sager søgtes forelagte dér, og mange af de dér holdte Foredrag og den til disse knyttede Diskussion blev ofte bestemmende for den Villighed og det Held, hvormed Praxis Landet over tilegnede sig det Paagjældende. Vi have seet, med hvilken Iver Tesdorpf i sin Hjemegn allerede mange Aar før søgte at fremme en beslægtet Virksomhed i Maribo Amts økonomiske Selskab, og det af-

skrækkede ham ikke, at man selvfølgelig her i Landhus-
holdningsselskabet maatte anlægge en anden Maalestok,
idet Sager af speciel videnskabelig Betydning ofte fore-
lagdes. Tesdorpf havde ikke i sin Ungdom faaet nogen
videnskabelig Uddannelse, og han beklagede ofte, at han
maatte føle et Savn i den Retning, hvilket endog gav
sig et saadant Udslag, at han saa silde som 1875, altsaa
58 Aar gammel, forsøgte at tage et Kursus i Kemi, men
han havde fuldt ud virkelig Respekt for den Hjælp,
videnskabelig Granskning kunde yde Landbruget. Og et
saadant Standpunkt var slet ikke almindeligt den Gang.
Theoretisk Uddannelse og videnskabeligt Arbejde paa
dette Omraade var aldeles ikke i Kurs. Han blev derfor
stærkt interesseret i Landhusholdningsselskabets Fore-
dragsvirksomhed, var altid villig til selv at møde med
et Foredrag, og var ivrig for at faa de brændende
Spørgsmaal draget frem. Han tog oftest livlig Del i Dis-
kussionen, selv om Æmner der maatte være ham fremmede,
men han forstod altid i en eller anden Retning at af-
vinde selv saadanne Spørgsmaal Interesse, saaledes at
de knyttedes fastere til praktiske Tilsyneladelser. Se vi
Foredragsrækken igjennem, ville vi finde hans Navn ved
en Mængde Æmner. Han kunde lægge Tingene klart
frem, fordi han var Herre over sit Stof, og uagtet han
ikke var veltalende, kunde han tale varmt og godt, naar
Aanden ret kom over ham, og han skaffede sig altid
Ørelyd, saa at hvad han fremførte blev ivrig drøftet
mellem Mand og Mand. Vi se ham begynde sin Med-
arbejden paa dette Omraade med Æmnet: »Kunne vore
nuværende Forpagtningsforhold tilfredsstille de Fordrin-
ger, som et fremadskridende Agerbrug maa gjøre«, hvor
han varmt tager Ordet for en liberal Ordning, og vi se
ham senere Gang efter Gang lige til det sidste, med
det samme Forhold — Agerbrugets solide Fremgang —
for Øje, fremlægge sine egne Regnskaber for at belyse
Sagen bedst muligt. Blev disse end ofte mødte med en
Kritik, der i Adskilligt kunde være berettiget, gjorde de

dog deres store Nytte netop derved, at disse Spørgsmaal paa den grundigste Maade sattes under Debat.

Dernæst har han sikkert givet Stødet til, at Arbejderspørgsmaalet i dets forskjellige Afskygninger jævnligen blev taget frem. I 1862 taler han om Arbejderforhold paa Landet, siger at det er sørgeligt, at den gifte Arbejder, efter de statistiske Oplysninger, maa nøjes med 150 til 180 Rdl. om Aaret, da dette ikke svarer til Livsfornødenhedernes Pris, og hævder, at der bør sørges for gode Boliger, for Pigebørnenes Oplæren i Haandgjerningskoler (overalt paa sine egne Godser holdt han saadanne) for at fremme god Husførelse. Og dette er, tilføjer han, ikke Filantropi, det er økonomisk rigtigt. Senere, i Aaret 1867, taler han om Syge- og Alderdomskasser og sørger tillige for, at de Mænd, som ere fremmeligst i Arbejdet paa dette Omraade, komme til Orde. — Et andet Forhold, som til dels havde begyndt at udvikle sig under Jørgensens Auspicier var Uddannelsen og Ansættelsen af en Mejerikonsulent under Selskabet. Dette havde vel gennem mange Aar anbragt Mejerskelæringer omkring i Landet paa de bedste Mejerier, men Udgangspunktet for de sidste 30 Aars raske Udvikling paa Mejeribrugets Omraade var dog Prof. Segelckes Ansættelse under Landhusholdningsselskabet. Dette maatte selvfølgelig være en Sag, der i højeste Grad interesserede Tesdorpf, fordi den faldt ind under hans mest specielle Omraade, Kvægvælsens Fremme. Her var han fuldt ud med, og det har været en ubetalelig Støtte for Sagens Trivsel baade i den første Tid og senere under de mange forskjellige Stadier, den har gennemløbet, at en af Selskabets Præsidenter dels altid saa helt klart i dette Forhold og dels tillige med saa stor Liberalitet i sin egen Bedrift kunde byde Plads baade for de mange unge Mænd, der skulde uddannes og tillige for alle de Undersøgelser og den Række Forsøg, som nødvendigt skulde til, men som ingenlunde altid have været velsete hos den almindelige praktiske Mand.

Dernæst var Tesdorpf særdeles virksom med alt hvad der vedrørte vore Udførselsforhold, og man nævner jo ogsaa stadig dette Felt, som det paa hvilket han har høstet sine største Laurbær som Præsident i Landhus-holdningsselskabet. Med sit merkantilt uddannede Blik naaede han ogsaa ubetinget at yde Landet ganske væsentlige Tjenester paa dette Omraade. Det er betegnende at se, at han alt som ganske ung Godsejer er meget virksom her, idet han 1843 søger oprettet et Dampskibsselskab paa Lolland-Falster og 1844 vil indgaa til Stænderne med en Petition om vore kommercielle Forhold til Udlandet, men nogen almen Betydning fik hans Arbejde dog først, da han 1865 fik etableret den regelmæssige Export af levende Kreaturer fra Kjøbenhavn og Jylland til England. Om end England var det egentlige Marked for vore Landbrugsprodukter, gik Vejen dertil dog hidtil regelmæssig om ad Hamborg, og de Forsøg, der vare gjorte med Udførsel fra Jyllands Vestkyst, vare ikke lykkedes. Tilmed vanskeliggjordes Forholdene jo betydelig ved Krigen 1864, og da baade Fedning og Mejeridrift var i rask Udvikling, maatte det næsten være en Livsbetingelse at skaffe bedre Luft. Dampskibsfarten paa England var vel i Gang fra Kjøbenhavn, men regelmæssig var den ikke, og man havde aldeles ingen Tro til, at levende Kreaturer kunde sendes den Vej. Men Tesdorpf var Situationen fuldstændig voksen. Han saa, at det vilde være et ubetaleligt Gode, om slig Trafik kunde gennemføres, forvissede sig om — saavidt det da var muligt — at det kunde lade sig gjøre, og traf endelig alle fornødne Foranstaltninger med stor Omhu. Hele det store Maskineri, som skulde sættes i Gang, betjente han selv personlig, rejste til England, til Hamborg, til Aarhus gjentagende Gange og satte sig i personlig Rapport til alle de i Sagens heldige Gjennemførelse interesserede Mænd for overalt at bringe de bedst mulige Forhold til Veje, og det lykkedes, Resultatet blev glimrende. Trods det at Kvæg-

pesten huserede slemt i England i Eftersommeren udførtes der første Aar c. 10,000 Stkr. Kvæg og 31,000 Stkr. Faar. Isen var brudt, Sagen havde hurtig vunden Tillid og udviklede sig efter forbavsende Dimensioner. Men ret betegnende er det dog, at Tesdorpf 1878 kunde meddele ved en Forhandling i Landhusholdningsselskabet, at han nu ad denne Vej i Aarenes Løb havde udført 4 a 500 Kreaturer uden at have mistet et eneste. Men denne saa heldig aabnede Udførselsvej har jo senere meget ofte været truet af de forskjelligste Grunde — politiske og agrariske Strømninger i England, Uheld ved vor Indførsel her til Landet, Ligegyldighed eller i hvert Fald Seen igjennem Fingre med vore Forhold, og naar vi hidtil heldig have redet Stormen af, skyldes dette vel nok paa første Haand Landhusholdningsselskabet, og ingen var jo bedre end Tesdorpf skikket til at vaage over dette, sit eget Barn. Der er næppe forsømt nogen Lejlighed til at banke paa for at fremkalde bedre Forhold, der er afgivet et Utal af Betænkninger og Henvendelser, ja endog den geniale Tanke at lade en af vore fineste Diplomater tage Station ved det engelske Parlament medens Lovforslag, som berørte disse Interesser, behandlede, blev bragt i Udførelse — og Resultatet beviser Betimeligheden af disse Foranstaltninger. Endnu til det Allersidste vedblev slige Sager at lægge Beslag paa Tesdorpf's fulde Opmærksomhed, idet han jo var meget ivrigt paa Færde for at afværge de Kalamiteter, Forbudet mod Udførsel af Svin til Tyskland truede med at forvolde.

Der kunde nævnes en Mængde af Selskabets andre Foretagender, som Tesdorpf varmt tog sig af. Lærlingestitutionen under alle dens Former havde hans udelte Sympati, Konsulentvirksomheden tog han sig ivrig af, ogsaa derved at han i Reglen blev de unge Mænds Læremester, fordi de alle tilbragte en Del af deres Uddannelsestid paa hans Ejendomme, og endelig Forsøgsvirksomheden paa Plantekulturens Omraade.

Ligesom han som nævnt støttede Docent Fjords Virksomhed fra dens første Begyndelse paa alle Maader ogsaa ved at give Plads for de efterhaanden storartede Forsøg, saaledes tog han sig paa samme Maade af P. Nielsen, var Formand i Hvedeudvalget, og afgav villig Arealer til Hvededyrkingen.

Enhver dansk Landmand, som er nogenlunde kjendt med Udviklingen, veed at Tesdorp var paa den rette Plads som Præsident i Landhusholdningsselskabet. Kunde der mangle ham noget i diplomatisk eller maaske rettere sagt parlamentarisk Evne til at færdes blandt de Mange, som Selskabet maatte komme i Berøring med, hans mange andre sjeldne Egenskaber gjorde, at Selskabet næppe har havt en Mand, der har udfoldet en rigere Virksomhed end han. Og dette blev ogsaa anerkjendt overalt. H. M. Kongen tilkjendte ham de største Udmærkelser, og Selskabet hædrede ham paa den skønneste Maade, da han ifjor traadte ud af Præsidiet ved at bede ham modtage Collins Medallien i Guld som den højeste Udmærkelse det raadede over. Og han glædede sig næsten som et Barn over denne skønne Medaille, paa hvilken der staaer indgraveret: »Bevis paa en god Borgers udviste patriotiske Flid.«

Tesdorp var i sin daglige Færden en saare jævn og elskværdig Mand, særlig for Folk der ret kjendte ham. Naar det er sagt om ham, at der var Sider af Livet, for hvilke han var fremmed, og Bestræbelser, der baade ere berettigede og nødvendige, for hvilken han kun havde liden Sympati, saa kan dette vel ikke benægtes, men det opvejedes tilfulde af den Omstændighed, at han aldrig paa nogen Maade kunde indlade sig paa de Extravagancer, som saa ofte indfinde sig, hvor Midlerne i rigt Maal ere tilstede. Som ung Godsejer, og ligeledes da han som gift Mand 1846 grundlagde det smukke Hjem paa Ourupgaard, blev han modtagen med Velvillie. De mørke Skygger, der til Tider faldt over dette, saaledes Hustruens jævn-

lige Sygdom, bar han med stor Sjælsstyrke, vel vidende, hvor han skulde søge Trøsten, og det fordoblede om muligt hans Omhu for Hjemmet. Det kunde jo ikke undgaaes, at han som tyskfødt til Tider kunde føle sig som en Fremmed her. I Krigsaarene, da de nationale Bølger gik højest, maatte han af og til mærke dette, uagtet han paa de forskjelligste Maader fuldt ud gjorde sin Pligt, men til saadanne Tider er Samfundet jo ømtaaligt, og det er ikke de Besindigste eller de Retfærdigste, der dirigere Stemningen i de snævrere Kredse. Ogsaa til andre Tider kunde han have Bryderier. Da han i politisk Henseende hyldede konservative Anskuelser og var Helstatsmand, men tillige saa varmt følende, at han gjentagende Gange søgte at gjøre sine Anskuelser gjældende paa disse Omraader, uden at have nogen Evne i den Retning, blev han et let Bytte for hin Tids høje Stemning og livlige Journalistik. Men alt dette var kun forbigaaende. I Grunden vare alle overbeviste om, at han havde den ærligste Villie til at gjøre Ret og Skjæl mod sit Adoptivfædreland, og man erkjendte, at han følte sig fuldstændig solidarisk med dette, saavel som at han var en af vort Samfunds virksomste Mænd.

Tesdorpf havde en Jernkonstitution. Han kunde byde sig de største Strabadser, og tog aldrig noget som helst Hensyn til sin Helbred. Foruden den store Bedrift, i hvilken han ugentlig tilsaa selv den mindste Gaard, og de særdeles mange offentlige Hverv førte han selv personlig en utrolig stor Korrespondance, og han fik Tid til Alt, saa at sjælden noget blev forsømt. Vel havde han i de senere Aar af og til skrantet, men saasomt han blot kunde formaaes til at unde sig Ro, hjalp hans gode Helbred ham forholdsvis hurtigt. Et Hjerteonde, der sikkert blev forværret ved det ringe Hensyn, han tog til sig selv, lagde ham imidlertid i dette Foraar paa Sottesengen. Der var i December 1888 bleven overdraget ham det store Arbejde at være Medadministrator af Grevskabet Knuthenborg, og han tog sig dette Hverv saa

alvorligt, saa rastløst, at han trods det svækkede Helbred færdedes dør paa Godset paa samme Maade, som i sine kraftigste yngre Aar hjemme, ganske sikkert i Forudfølelsen af, at Natten var nær, da ingen kan arbejde. Men han havde overvurderet sine Kræfter, og skjønt han paa Sygelejet længe holdt fast ved Haabet om, at Vorherre vilde unde ham endnu nogle Arbejdsaar, bøjede han sig gudhengivent under hans Villie, bar med stor Taalmod og uden en Klage Sygdommens Lidelser, beskikkede kjønt sit Hus og talte trøstende Ord til sine Børn. Den anden Maj sov han hen, efter at den store Bøn, fremsagt i hans Modersmaal, var de sidste Ord, der kom over hans Læber.

Næsgaard, December 1889.

A. la Cour.